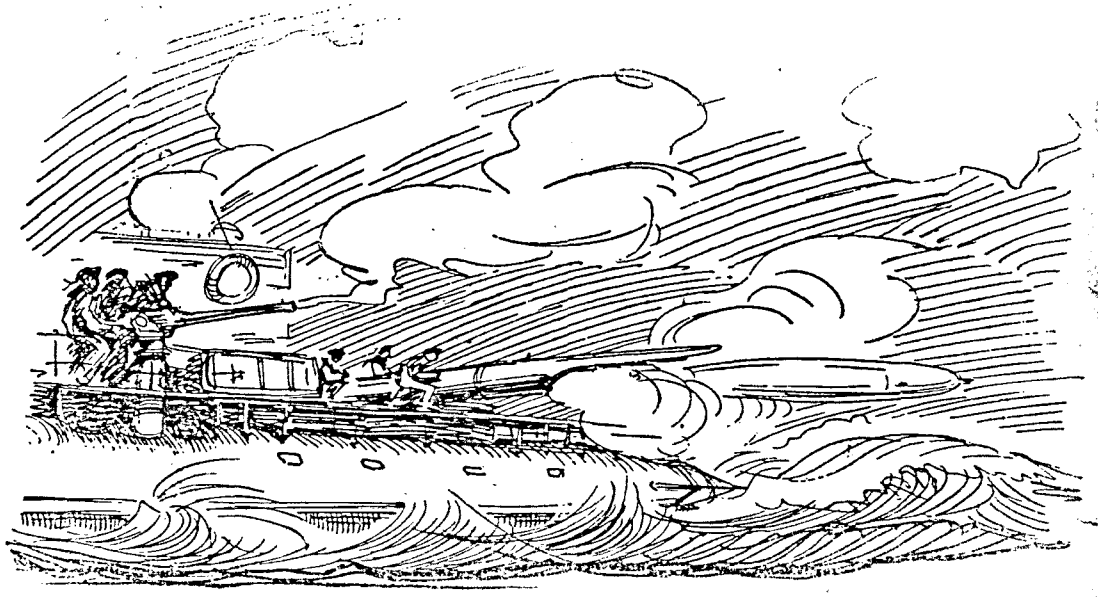
МОРСКИ СГОВОР

XIX

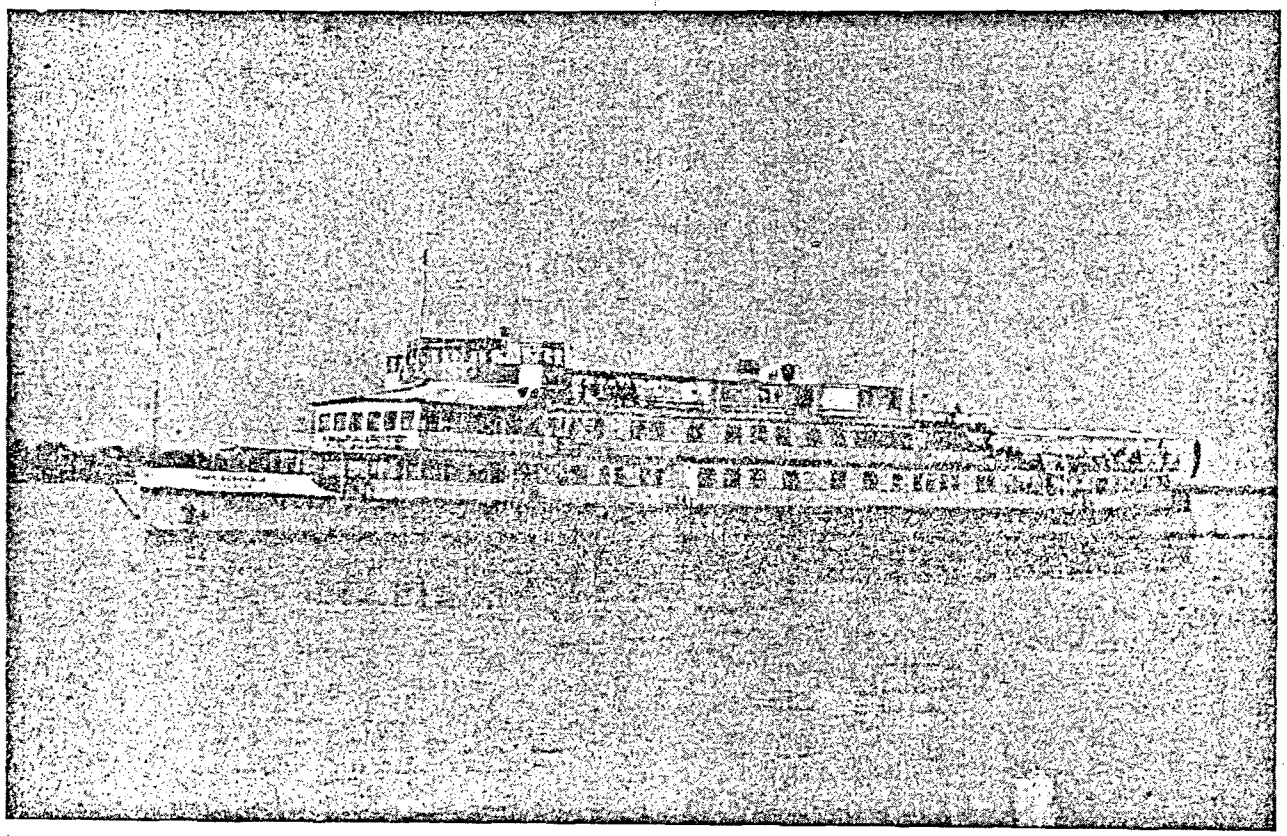
ГОДИНА

Торпедна атака.

7 февруарий

БЪЛГАРСКО РѢЧНО ПЛАВАНЕ — РУСЕ

Б. Р. П.

БЪЛГАРИ,

Корабитѣ на Българското рѣчно плаване (Б. Р. П.) сж въ денонощна служба на родното ни стопанство. Тѣ поддържатъ пжтнически и товарни съобщения по Дунава, както въ нашитѣ граници, така и далечъ отъ тѣхъ.

Пжтувайте по Дунава съ корабитѣ на Б. Р. П.

Използувайте всѣкидневнитѣ корабни товаропжтнически съобщения по българския Дунавъ, съ български кораби—най-красивитѣ, най-удобнитѣ и най бързитѣ на цѣлия Дунавъ.

Интересувайте се за разписанието както на новитѣ двувинтови моторни, така и на любимцитѣ на дунавци парни товаропжтнически кораби на Б. Р. П.

Давайте стокитѣ Ви да бждатъ пренасяни отъ корабитѣ на Б. Р. П. Тѣ ще бждатъ разнесени бързо и сигурно по всички пристанища на Дунава, отъ Сулина до Регенсбургъ.

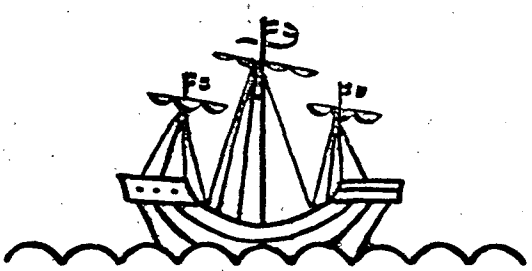
Стоки отъ всѣкакъвъ видъ, предназначени за Срѣдна Европа или отъ тамъ за България, се пренасятъ съ бързитѣ товарни двувинтови моторни кораби на Б. Р. П. Тѣ сж снабдени и съ хладилни хамбари — единствени на цѣлия Дунавъ.

За Вашитѣ стоки сж на разположение и влѣкачитѣ и шлеповетѣ на Б. Р. П.

За пжтуване или за превозъ на стоки по Дунава, отнасяйте се до:

Дирекцията на Българското рѣчно плаване—Русе.

Телефони: 23-87 и 24-92. Телеграфически адресъ: РЪЧНОПЛАВАНЕ.

МОРСКИ СГОВОРЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОДЕНЪ МОРСКИ СГОВОРЪ

Година XIX. | Уренда | Брой 2.

Варна, февруарий 1942 год. | Книжовно-просвѣтниятъ отдѣлъ | Гл. редакторъ В. Паспалеевъ

В. Игнатовъ

МОРСКАТА МОЩЬ

Събитията въ Далечния Истокъ привличатъ вниманието на цѣлъ свѣтъ. Тамъ се развиватъ военни действия, които ще се отразятъ върху хода на войната и въ Европа. Защото намѣсата на Япония въ днешния свѣтовенъ въоржженъ конфликтъ сложи на везнитѣ въ полза на Германия тежестьта на японския воененъ флотъ въ Далечния Истокъ и съ това даде тамъ надмощие по море на осьта Берлинъ—Римъ.

Съ спирането на подвоза къмъ Англия на произведенията отъ нейнитѣ тропически владения и най-скжпитѣ природни богатства на Индиитѣ англійскиятъ островъ ще почувствува още по-тежко блокадата, въ която се намира вече. Защото надвесилата се опасность надъ най-обширнитѣ ѝ владения, Австралия и Индия, ще я лишатъ и отъ възможностьта да вербува войскитѣ, които фактически съставляваха до сега въоржжената сила на империята.

Така, затъгайки обржча около най-богатитѣ владения на британската империя, Япония внесе единъ решаващъ новъ елементъ за изхода на войната. Когато, обаче, японскиятъ флотъ се появи предъ Персийския заливъ и прекжсне съобщенията съ Съветитѣ презъ Иранъ, тогава ще се почувствува най-ярко значението на морската мощь, която дойде да допълни оржжието на осьта Берлинъ--Римъ.

Войната обхвана постепенно всички континенти. Връзката между тѣхъ сж моретата, които заематъ три пети отъ земната повърхность. Естествено е, че за изхода на войната на такъвъ театъръ решаваща роля ще има да играе флотътъ който единственъ е въ състояние да прекжсне съобщенията и да изолира отдѣлнитѣ бойни театри, като ги предостави на собственитѣ имъ сили и издържливость.

Въ такъвъ случай този отъ воюващитѣ, който има възможность да оперира по вжтрешни линии, незаплашени отъ противниковия флотъ, ще има надмощие въ отдѣлнитѣ театри и ще изтръгне крайната победа, която ще се дължи не само на оржжието, но и на издържливостьта на народитѣ. Тази издържливость е въ пълна зависимость отъ морската мощь, защото тя само може да осигури или да спре напълно подвоза и снабдяването.

Значението на флота не само не се е намалило, но наопъки, събитията идватъ да потвърдятъ още веднъжъ отдавна установената истина, че който владѣе моретата, владѣе свѣта.

Лейтенантъ В. Пасталеевъ

ВОЛЯ КЪМЪ ПОБЕДАТА

(Японскиятъ великъ адмиралъ Исороко Ямамото)

Историята на морскитѣ сражения ни учи, че морскиятъ бой трѣбва да се разбира преди всичко като битка между сражаващи се хора т. е. като борба между две колективни воли, централизирани въ волята на командуващия. Командуващиятъ флота, обаче, е недѣлима часть отъ своята срѣда, въ кочто се е възпитавалъ и съ която е неразривно свързанъ. Той не може да бжде отдѣленъ, и даже великиятъ Нелсонъ, въпрѣки неговитѣ изключителни индивидуални качества, не бѣ изключение и

Адмиралъ Ямамото

по всичко приличаше на злобналичитѣ го флагмани и капитани. Въ такова сжщо степень недѣлимъ отъ своята срѣда бѣше и другиятъ великъ флотоводецъ адмиралъ Того; той сжщо не бѣ изключение, и неговата личность на знаменитъ адмиралъ като че се разтваряше въ общия командуващъ съставъ на японския флотъ презъ тази епоха, за да достигнемъ до днешни времена, когато презъ време на похода къмъ американската морска база Пърлъ Харбъръ на японския водачески корабъ се развѣваше старинятъ свещенъ флагъ на адмиралъ Того — победителтъ при Цушима. Адмиралъ Того е идеалътъ на японския флотъ. Всѣки морякъ отъ борда на японскитѣ бойни кораби знаеше много добре какво означава това, за какво се отнасяше и какво е мислилъ сегашниятъ главнокомандуващъ на съединенитѣ японски морски сили адмиралъ Исороко Ямамото, когато е заповѣдалъ да се издигне старинятъ победоносенъ флагъ останалъ отъ броненосеца „Миказа". Споредъ азиатскитѣ вѣрвания по този начинъ духътъ на адмиралъ Того се олухотворяваше въ сегашния командуващъ на флота.

* * *

Добре известниятъ въ международнитѣ военно морски кржгове писатель Дженъ малко време следъ миналата свѣтовна война бѣ написалъ една твърде интересна книга „Ереси въ морската сила," и то следъ единъ упоритъ трудъ повече отъ десеть години. Въ нея той се помжчи да изясни преди всичко значението, което сж имали въ историята на морскитѣ войни и което продължаватъ да иматъ и въ наше време духътъ и материята.

Разбира се, централната идея не можела да се появи изведнъжъ. Само постепенно ставало по-очевидно, че въ основата на военно-морското изкуство, както изобщо и въ военното, лежи все тази една и сжща проста и груба истина, която е лежала въ негоьата основа още въ предисторическитѣ времена. Нейната сжщность е въ способностьта да се подбуди единъ народъ за желание къмъ победа, като и най-талантливиятъ водачъ има само дотолкова значение, доколкото неговитѣ войници сж готови да се биятъ. И затова въ историята велики се наричатъ не ония полководци, които сж измисляли умѣлитѣ и хитро скроенитѣ планове, а тѣзи, които сж умѣяли и знаели по какъвъ начинъ да се опратъ на народа. Проникнати отъ едно и сжщо чувство съ своя народъ, тѣзи полководци били внимателни тамъ, кждето това е било необходимо, и смѣли и решителни тамъ кждето е била необходима смѣлость, и на края стремителни тамъ, кждето обстоятелствата сж изисквали натискъ. И посрѣдъ високитѣ върхове и върху вълнитѣ на океана, въ борбата съ старитѣ триреми или съвременнитѣ бойни кораби навсѣкжде и всѣкога този инстинктъ се е явявалъ главната двигателна сила и въ нея е единствената и вѣчна тайна на успѣха. Бързамъ, обаче, да прибавя, че съ това авторътъ съвсемъ не отрича значението на техниката и материалната часть на военното или военно-морско дѣло. Той само отдѣля материалната часть на второ мѣсто, следъ най-важното споредъ него което е като двигатель на всѣкакъвъ прогресъ и победа — свободната воля и характерътъ на народа.

Тукъ той развива своята мисъль така: „Колкото и да е съвършенно едно оржжие за нападение, колкото и далечъ да отиде развитието на техниката, първенствующъ факторъ въ борбата за винаги ще си остане човѣкътъ. Характерътъ на народа, неговата психология, сборътъ отъ индивидуалнитѣ качества на срѣдния гражданинъ, ето основнияъ стимулъ за победата. Така говори здравиятъ смисъль, и така ни учи историята.

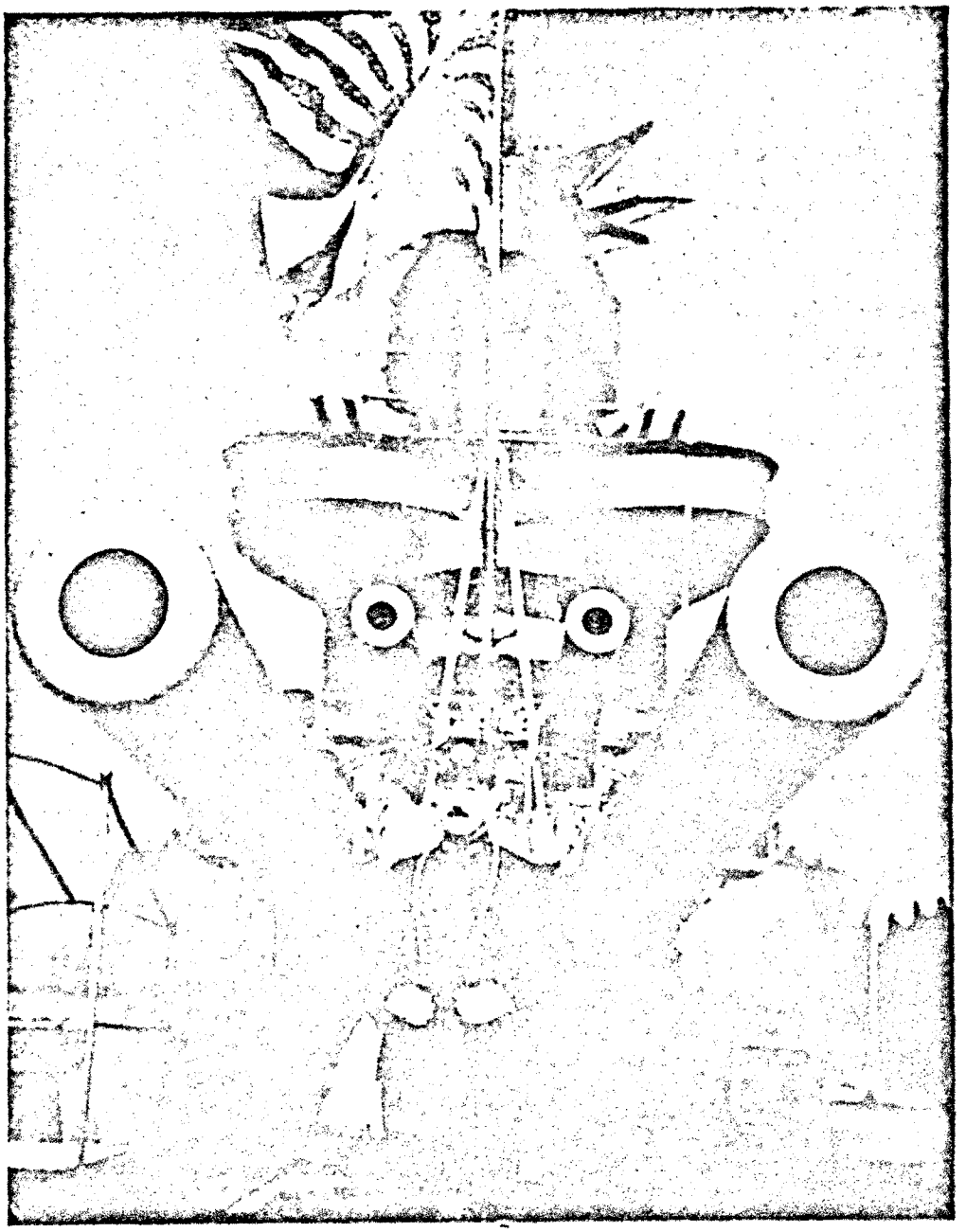
Японскитѣ моряци бѣха длъжни да победятъ въ боя при Цушима, защото бѣха въодушевени отъ идеята за победа. Рускитѣ моряци напротивъ се отнасяха къмъ нея повече съ равнодушие, и ако все пакъ се биеха, това бѣше само по принуждение.

Така побеждаваше и адмиралъ Нелсонъ. Въ войната съ Франция той систематически възпитаваше въ английския флотъ ненависть къмъ нея и това чувство повлия повече отъ всичко, отколкото всички закони на стратегията, които той изобщо отричаше.

Така и въ сегашната война японскиятъ флотъ разгроми още въ първитѣ нѣколко деня мощьта на англосаксонския тихоокеански флотъ.

* * *

Когато презъ м. ноември 1940 г. Исороко Ямамото стана великъ адмиралъ, той бѣ почти неизвестенъ за широката публика въ Япония. Пре-

Японски линеенъ корабъ

миналъ презъ училището на Того на мълчанието, той не бѣ накаралъ хората да говорятъ за него, нито пъкъ имъ даде поводъ да пишатъ за неговата личность, повече отъ онова, което бѣ свързано съ кратката му биография и командантното мѣсто което заемаше.

Исороко не е собствено име, а литературно название на цифрата 56. Тази цифра трѣбваше да покаже гордостьта на баща му, който на 56 годишна възрасть, следъ като е ималъ вече петь деца, се е сдобилъ съ шестото. Адмиралъ Исороко Ямамото има малъкъ ръстъ и съ своята особена глава има видъ по-скоро на будийски свещеникъ отколкото водачъ на съединенитѣ японски морски сили.

Въпрѣки различнитѣ командировки въ чужбина и многобройнитѣ дипломатически мисии, които го водиха въ Вашингтонъ и Лондонъ, той остана чистъ японецъ не само външно, но и въ цѣлата своя духовна сжщность. Присжщата на всѣки японски морякъ и войникъ скромность, вродена и придобита чрезъ тренировка, бѣ едно отъ най-голѣмитѣ и ценни качества на този адмиралъ. Присжтствие на духа, бързо вземане на решение, твърдость и основно разбиране на нѣщата, това сж качествата, които завършватъ портрета на този водачъ на японската морска мощь и даватъ представа за тази личность, въ чиито ржце и воля е повѣрена сждбата на японския воененъ флотъ, а заедно съ това и сждбата на цѣлото островно царство. Великия адмиралъ Исороко Ямамото е роденъ на 4 априлъ 1884 г. въ гр. Нагазаки. Завършилъ морското училище презъ 1904 г. той взема участие като морски кадетъ въ руско-японската война, на борда на бронирания кръстосвачъ „Нисинъ", бившъ аржентински „Маривно Морено," който взе участие въ морския бой при Цушима. Въ този бой бива тежко обгоренъ отъ едно гранатно попадение и загубва двата пръста на лѣвата си ржка. Неговата голѣма

японска скромность е била подчертана дебело, когато като шефъ на флота на Япония сж се въвели възпомагателнитѣ знаци за ранитѣ въ войната. Когато му дали това отличие той си казалъ: „Сега когато ме видятъ хората съ него въ трамвая, ще трѣбва всѣки да става и да ми отстжпва мѣстото, затова нѣма да го нося".

Следъ като е билъ командиръ на различни бойни кораби и корабни съединения адмиралъ Ямамото билъ назначенъ като преподаватель въ морската академия. Въ 1925 г. бива изпратенъ въ Вашингтонъ като морски воененъ аташе, а покъсно въ 1929—30 г. взема участие въ лондонската морска конференция. Тукъ нему не се удало да измѣни неблагоприятната за Япония формула 5:5:3 и да изравни по този начинъ числото на японскитѣ линейни кораби съ това на Англия и Съединенитѣ Щати.

Отъ това време произхожда и едно интересно интервю, което е далъ тогавашниятъ морски дипломатъ Ямамото преди да се състои конференцията. Въ това интервю той изразява своето гледище по следния начинъ: „Въ случай че за Япония стане невъзможно да разреши своята проблема, посрѣдствомъ единъ апелъ отправенъ къмъ мждростьта на другитѣ, азъ нѣма да се поколебая нито за моментъ да я разреша съ физическа сила". Презъ време на сжщата конференция Ямамото е изказалъ едно предложение да се забрани строежа на самолетоносачитѣ. Това негово предложение било отхвърлено отъ представителитѣ на Америка и Англия, защото именно самолетоносачитѣ представляваха най-доброто и действително нападателно оржжие срещу японското островно царство.

Това принуди японското главно командуване да започне едно усилено и бързо изграждане на своята отбрана. Като последствие на това отхвърлено предложение направено отъ адмиралъ Ямамото, виждаме днесъ факта, какъ японскиятъ морски командуващъ нанесе своитѣ съкрушителни удари срещу американския тихоокеански флотъ именно съ помощьта на превъзходнитѣ японски самолетоносачи. Трагикомедия и история на свѣтовната война.

Известно време презъ 1930 г. адмиралъ Ямамото командува първия морски въздушенъ корпусъ, въ 1933 г. става шефъ на техническата служба въ японския флотъ, въ 1936 г. помощникъ морски министъръ и презъ 1938 г. бива назначенъ за шефъ на японскитѣ морски въздушни сили.

Адмиралъ Исороко Ямамото може да се смѣта за баща на японското морско въздушно оржжие. Тъй като по онова време не му се удаде въ лондонската морска конференция да постигне равенство въ морскитѣ надводни сили, той заключи, което още отъ по-рано бѣше предвидилъ, че флотътъ трѣбва да притежава непременно една приобщена къмъ него морска авиация. Съ нея флотътъ ще трѣбва да работи рамо до рамо, за да може при една война да се преодолѣятъ грамадниятѣ пространства на Тихия океанъ, та по такъвъ начинъ да го завладѣе. Тази морска авиация трѣбваше по качество на материалната часть, по подготовка, знание и духъ на нейната обслуга да не отстжпва на англосаксонската морска авиация.

Вѣрностьта на тази идея се доказа отъ смѣлитѣ японски моряци-авиатори и отъ обслугитѣ на самолетоносачитѣ на флота при Хавайскитѣ острови, Куантанъ и навсѣкжде, кждето биватъ изпратени.

Затова и голѣмата победа при Пърлъ Харбъръ, при Куантанъ и пр. принадлежи томува, който пръвъ разбра абсолютната необходимость отъ една морска авиация за Япония и проведе нейното изграждане и обучение.

Произведенъ презъ месецъ ноември 1940 г. въ чинъ пълненъ адмиралъ и назначенъ за главнокомандуващъ на съединенитѣ японски флоти, адмиралъ Ямамото обучава тоя флотъ день и нощь, презъ всѣко време въ най-трудни действия и условия на море. Младитѣ японски офицери казваха съ гордость за своя флотски началникъ, че когато той командува маневритѣ, обслугитѣ отъ корабитѣ на флота виждали само звезди, звезди и искри.

Това, обаче, не се отнасяше до свѣтящи звезди на небето, нито адмиралскитѣ зведи отъ мундира на адмирала, а чисто и просто, че следъ всѣко учение преуморенитѣ обслуги виждаха да танцуватъ звезди предъ очитѣ имъ. За честь, обаче, на японския флотъ може да се каже, че неговитѣ моряци и офицери обичаха тѣзи трудни учения, защото знаеха, че тѣхниятъ адмиралъ, който ржководи ученията, не стои на мостика съ своя бележникъ въ ржка, за да записва направенитѣ грѣшки, а вземаше живо участие съ цѣлото си тѣло и душа, като се поставяше въ положение на всѣки единъ отъ борда на тѣзи тъмносиви бойни кораби, на които не веднъжъ при голѣми бури и вѣтрове ставаха сблъсквания и аварии, при които загиваха и моряци и офицери. Даденитѣ при тѣзи случаи жертви въ хора и материали говорятъ твърде много за суровостьта на тѣзи маневри, но тѣ се оправдаваха напълно предъ голѣмата идея за подготовката на японския флотъ. Затова най-добре свидетелствува обстоятелството, че преди нѣколко години въ Япония излѣзе единъ законъ, който поставя жертвитѣ, дадени при тия учения, като загинали въ време на война.

Следъ грандиозния морски парадъ презъ 1940 год. въ Иокахама, който бѣ приетъ лично отъ императора, японското общество започна да говори за своя адмиралъ следното:

— Адмиралътъ командува флота, както членоветѣ на собственото си тѣло.

Тогава въ Япония много хора още не можеха да разбератъ тоя мъничъкъ морски офицеръ, който като морски министъръ, като морски политикъ и като най-голѣмъ морски началникъ се държеше съвършенно скромно и бѣше споредъ нѣкои прекалено предпазливъ. По-младитѣ японски кржгове смѣтаха морското аташе отъ Вашингтонъ и делегата отъ лондонската морска конференция за англофилъ, днесъ, обаче, всѣки въ Япония, па както и цѣлиятъ свѣтъ знаятъ, че адмиралъ Ямамото е най-добриятъ японски морякъ, който знае, че победата лежи не въ числото на корабитѣ, а въ волята и способностьта да се побеждава противникътъ.

Ето защо днесъ очитѣ на цѣлия японски народъ сж отправени съ радость и гордость къмъ своя великъ адмиралъ, който доказа, че води японския флотъ съ воля къмъ победата.

— Рибата наловена. Обаче мжчнотиитѣ започватъ тъкмо следъ улавянето ѝ. Прѣсната риба трѣбва бърже и целесъобразно да бжде отвозена до потрѣбителитѣ въ всички по-голѣми селища на страната ни, иначе тя се разваля. И нашата държава трѣбва да издири и използува всички превозни възможности, за да може това рибно богатство незабавно да се разпредѣля между населението ни. Но подходящи хладилни срѣдства още ни липсуватъ, и ние ще се видимъ принудени една значителна часть отъ уловената риба да запазимъ за населението, като я консервираме при самитѣ риболовни източници.

*

Днесъ консервирането на хранителнитѣ произведения е напреднало твърде много, то става по нови методи, които позволяватъ да се добиятъ добри и евтини консерви при значително пестене на време и гориво. Модерната консервена индустрия хвърля на пазаря вече твърде разновидни консерви, нагодени за разни цели и вкусове. Стремежътъ на тази индустрия е да се нагоди и къмъ нуждитѣ на войската.

У насъ консервирането на рибата се извършва по следнитѣ начини: изсушаване (чирози), осоляване въ качета, опушване, консервиране на сготвена риба въ стерилизирани тенекиени кутии. Съ консервиране на риба у насъ се занимаватъ общо деветь фабрики, отъ които въ Варна: Яни Киряковъ, Антонъ Киряковъ, Илия Ивановъ, Никола Вълковъ; въ Бургасъ: Тодоръ Варналевъ, Братя Кацарови, Михаилъ Карагьозовъ, Ив. Станевъ и въ Созополъ: Акц. д-во Черноморие. Всѣка отъ тия фабрики преработва годишно 50 до 100 тона риба, т. е. 450 хил. до 900 хиляди кгр. Тия сведения дължа на любезностьта на г. Яни Киряковъ. Използува се още хайверътъ и черниятъ дробъ на чирозитѣ (гаросъ). А голѣми количества отпадъци, сжщо и найдребната риба, както и раковиднитѣ, се изхвърлятъ неуползотворени.

Всички тия видове консервирана риба иматъ повече значение на добавна или на уводна храна („антре"). Обаче още ни липсува такава рибна консерва, която би могла да се употрѣби като главно ядене. Напоследъкъ особено широка употрѣба придобиха, главно въ Дания, Швеция и Норвегия, т. нар. *рибени кюфтета*—варена рибена паста въ видъ на кюфтета. Използува се месото на по-едра риба. Къмъ 4 кгр. почистено месо се прибавя 4 литра млѣко, 200 гр. картофено брашно, 150 гр. соль и 1 чаена лжжичка мускатовъ цвѣтъ или други миризми. Месото се накълцва презъ машината, после пакъ се прекарва презъ нея ведно съ примѣситѣ. Отъ тази маса се взема съ лъжица и кюфтетата се варятъ въ солена вода, после се поставятъ въ тенекиени кутии, въ които се налива бульонъ, приготвенъ отъ главитѣ на рибитѣ, и се стерилизиратъ въ продължение на 1 часъ при 110°. Въ по-ново време се приготвятъ *салами отъ рибено месо,* въ черва. Накълцаното рибе месо се вари ½ часъ въ свинска мазь, при което изчезва както миризмата, тъй и рибешкиятъ му вкусъ; то може, по желание, да се примѣси съ свинско и говеждо месо и подходящи миризми, пълни се въ черва, надѣницитѣ се варятъ 30 мин. и после се опушватъ. Тия надѣници, съ отличенъ вкусъ, сж трайни, тѣ могатъ и да се консервиратъ въ кутии. Особено вкусна консерва е т. нар. *рибенъ пудингъ,* който се приготвя отъ рибе месо, масло, млѣко, картофено брашно, соль, миризми и се фарсира (пълни) съ сосъ отъ омарови опашки (омари — раци се въдятъ въ Бѣло море). Посочихъ само нѣколко отъ по-новитѣ видове рибени консерви.

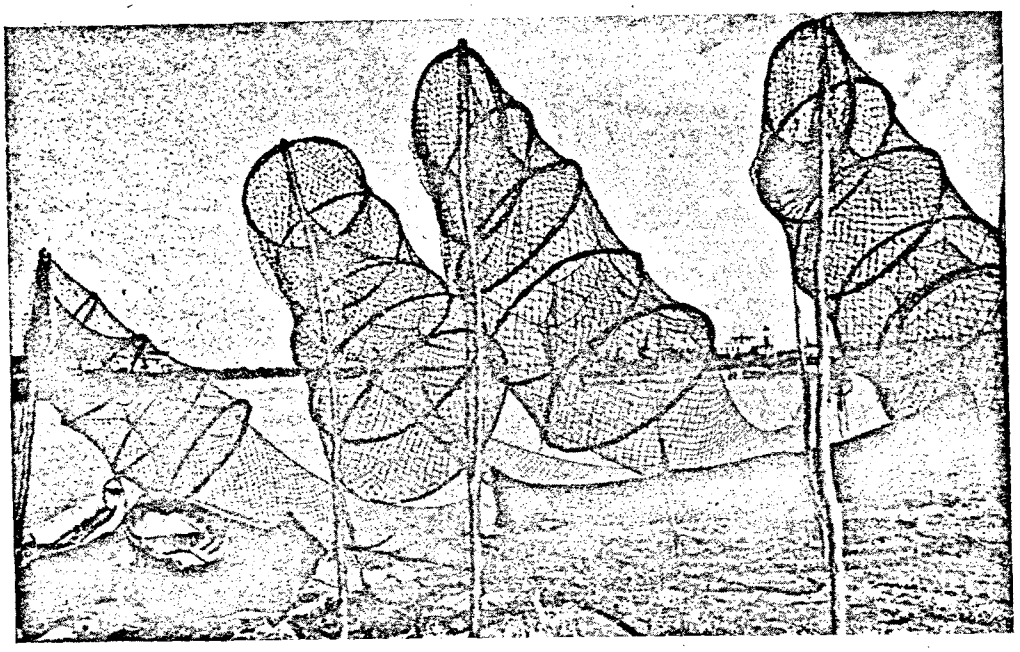
У насъ, особено за риболова ни на Бѣло море и въ Буру-гьолъ, отъ значение ще бжде на първо време осоляването и опушването на рибата. Обаче по-старитѣ методи за пушене на рибата иматъ значителни недостатъци, отъ които главнитѣ сж: за доброто опушване е необходима твърде висока температура, понѣкога до 120—140°, което е свързано съ хабене на голѣмо количество гориво, а самото опушване става бавно, то трае около четири часа. За това пушената риба у насъ е сравнително скжпа.

Едва при модернитѣ приспособления за опушване сж избѣгнати тия недостатъци. При пушилнитѣ печки *Hörmann* горивото и пушекътъ могатъ добре да се регулиратъ, поради което се постига едно намаление на горивнитѣ материали отъ 50% — въ сравнение съ по-стари методи. Чрезъ съответни клапи за пушека и за образуващитѣ се пари се постига едно основно опушване на рибата и доброто имъ отвеждане въ куминя.

Обаче най-съвършеното изобретение за опушване на рибата е т. нар. *„опушване на движаща се лента"*. Построителътъ на тази пушилня е инженеръ Niese въ Kiel. Основниятъ ѝ принципъ е една „тичаща" верига, на която сж прикрепени клечки, на които се набучва рибата, отредена за опушване. Две такива успоредни вериги протичатъ презъ тритѣ отдѣления на пушилнята, гдето изпърво рибата се измива съ силна водна струя, после се изсушава и нагрѣва, прекарва се презъ срѣдното отдѣление, гдето тя основно се опушва, и се отправя въ охладителната камара, отгдето тя се изкарва готова за опаковане. Устройството на пушилнята Niese е крайно целесъобразно и тъй нагодено, че отъ момента на набучването на рибата до окончателното ѝ опушване и охладяване тя не бива докосвана отъ човѣшка ржка. Надзоръть върху процеса на опушването става презъ нарочни прозорчета. Опушването се извършво неимовѣрно пестеливо съ огледъ на гориво и на персоналъ. Работоспособностьта на проста една такава пушилня е твърде голѣма. Въ продължение на 8 часа тя може да изкара 1520 кгр. опушена дребна риба (сельодки, Kieler Sprotten, около 160 хил. парчета) или 4200 кгр. по-едра риба, т. е. около 40 хил. парчета херинги или скумрии. По-миналата година се отнесохъ до г. инженеръ Niese да ме запознае съ своитѣ пушилни, и той ми отговори твърде на дълго.

*

Използуването на рибното богатство не се изчерпва само въ консервирането. При една разумно подредена рибена индустрия широко се уползотворяватъ и всички рибени отпадъци, които у насъ сега се изхвърлятъ въ грамадни количества. Отъ тия отпадъци (глави, перки, опашки вжтрешности, луспи), а сжщо и отъ непродаваемата дребна риба, раковидни и др. се добива *рибе брашно,* което е една висококачествена храна за свинитѣ и за млади телета. Рибенитѣ отпадъци, следователно, минали презъ стомаха на свинята се превръщатъ

Риболовъ край Дунава

Д-ръ П. Д. Скорчевъ

Приносъ за всестраното уползотворяване на риболова въ обединена България

Днешната оскждица въ нашата храна на мазнини и бѣлтъци ни кара да използуваме до крайность всички източници, които биха могли да ни доставятъ тия животински суровини. Нашитѣ земедѣлски и скотовъдски възможности, поради днешното военно време, сж насочени другаде, международната търговия е спрѣна, и ние сме принудени да нагласимъ нашитѣ усилия къмъ възможно най-пълно самозадоволяване.

Хранителнитѣ произведения отъ животински произходъ сж вече и за нашето население твърде ограничени, и ние ще трѣбва да ги потърсимъ другаде, въ друга область — въ нашитѣ рѣки, езера и морета. Рибата, която въ съвременната народна прехрана вече вредъ другаде заема важно мѣсто, у насъ е все още една рѣдкость, която почти никога не достига до трапезата на народнитѣ маси. Докато въ Германия се пада на глава годишно 12 кгр. прѣсна риба, въ Англия 25 кгр., въ Япония дори 50 кгр., у насъ при 4 милиона килограма ловена въ Черно море и Дунава се пада само 660 грама прѣсна риба годишно на житель. Явно е, че у насъ рибата е рѣдка деликатеса, почти съвсемъ недостжпна за малоимотния народъ. Дори и най-долнокачествената риба у насъ се продава на твърде висока цена, тя винаги е значително по-скжпа отъ месото, когато другаде доброкачествената риба е два пжти по-евтина отъ него.

Риболовътъ у насъ е изобщо твърде слабъ. Презъ последнитѣ 15 години той намалѣ още повече въпрѣки откритото рибарско училище, което за жалость скоропостижно заглъхна и загина. Не е сега въ моята задача да диря причинитѣ за това западане на нашия риболовъ, което и въ обилнитѣ мирни времена не бѣше отъ кой знае какво значение за изхранването на нашето население. Обаче при днешната оскждица риболовътъ ни се явява въ нова свѣтлина, той може и трѣбва да стане единъ важенъ източникъ за изхранването на българина.

Съ твърде ценнитѣ и въ риболовно отношение придобивки на обединена България — Бѣломорието, Дойранското и Охридското езеро нашитѣ риболовни възможности взеха изведнъжъ твърде широки размѣри, както въ количествено, тъй и въ качествено отношение. Досега нашиятъ риболовъ се извършваше само въ Черно море и Дунава и ни доставяше около 4 мил. кгр. риба; риболовътъ въ вжтрешнитѣ рѣки е съвсемъ незначителенъ, той има повече любителски характеръ. Споредъ наличнитѣ данни само прибѣломорското блато Буру-гьолъ е давало годишно при най-първобитно обзаведена риболовитба, повече отъ 1 мил. и 200 хиляди кгр. риба. Известно е, че тукъ рибата навлиза презъ пролѣтьта и напуща блатото едва презъ есеньта.

Риболовътъ въ самото Бѣло море, който досега се е извършвалъ сжщо тъй съ най-ограничени срѣдства, е давалъ годишно около 5 мил. кгр. риба. Обаче риболовнитѣ възможности въ Бѣлото море ставатъ неограничени, ако той се постави на модерни начала и се обзаведе съ рибарски кораби за по-далечно плаване.

Македонскитѣ езера, твърде богати съ първокачествена риба, сж давали около 1 мил. и 200 хиляди кгр. риба; тѣ могатъ да дадатъ и повече.

Отъ изложенитѣ данни явствува, че обединена България, заобиколена отъ три страни съ обширни водни граници, коренно измѣня досегашния си затворенъ обликъ и става една първокласна морска страна. И ние ще трѣбва всячески да нагодимъ нашия стопански животъ къмъ широко използуване на морето.

Въ новитѣ граници на България ние ще можемъ следователно да разполагаме съ едно общо количество отъ около 14 милиона кгр. прѣсна риба.

въ ценно свинско месо — вмѣсто да се плаща за извърлянето имъ на боклука. Отъ 100 кгр. се добива 25 кгр. брашно.

Презъ последнитѣ години хамбургскиятъ Forschungsinstitut für dte Fischindustrie изработи една метода за добиване на чистъ *сухъ бѣлтъкъ* отъ нетлъститѣ риби. Този бѣлтъкъ е безъ вкусъ и миризъ; той съдържа тъй важния йодъ, разбива се добре на пѣна и е неограничено траенъ; има висока хранителна стойность и е леко смилаемъ (Abderhalden). Този рибенъ бѣлтъкъ придобива все по-широко приложение въ производството на тѣстени храни и сладкиши, гдето той напълно замѣстя яйцата. При тия тѣстени производства рибениятъ бѣлтъкъ позволява да се пести маслото и все пакъ произведенията оставатъ прѣсни дълго време. Тоя бѣлтъкъ може успѣшно да замѣсти желтъка на яйцето сжщо и за приготвяне на сосове и майонези и то като се изразходва значително по-малко масло при безъ това да пострада вкусътъ или видътъ имъ.

Добро приложение има рибениятъ бѣлтъкъ и въ кожената индустрия (шевро), гдето той напълно замѣстя яйцата, правяйки кожитѣ меки и гъвкави. Той се използува и въ текстилната индустрия, за производство на бои и лакове, за произвеждане на изкусвена коприна, смолисти материали и др. под.

Хванатитѣ при риболова криви раци, раковидни, миди и др. се смѣтатъ отъ рибаритѣ за вреденъ товаръ и тѣ съ ругатни биватъ изхвърляни. Обаче тѣ могатъ да се уползотворятъ като се прѣработятъ въ твърде полезна храна за кокошкитѣ и птицитѣ.

Загнилитѣ отпадъци и вжтрешности на рибитѣ се преработватъ въ *рибенъ торъ* и *гуано*.

Отъ отпадъцитѣ се приготвя още *клей* и *рибенъ екстрактъ*, който чрезъ добавъкъ на картофено брашно, лимоновъ сокъ и приправки се прѣработва на кубчета за по една порция бързо приготвяна вкусна супа.

*

Това сж по-важнитѣ възможности за използуване на риболова. Нашиятъ твърде нищоженъ риболовъ отъ 4 мил. кгр. (Черно море и Дунавътъ) и около 10 мил. кгр. отъ новитѣ земи е все още твърде малъкъ и той би могълъ изцѣло да се използува за храна въ видъ на прѣсна риба, при което ще се падне годишно на глава около $1^3/_4$ кгр. Обаче разпредѣлението на прѣсната риба между населението ни ще се натъкне на непреодолими мжчнотии отъ превозно естество. Особено силно е възпрепятствуванъ превозътъ на прѣсната риба отъ Бѣломорието. Намъ ни липсуватъ хладилни вагони, липсуватъ желѣзни пжтища. По тази причина значителна часть отъ рибата ще трѣбва да се консервира и само въ такъвъ видъ тя ще може да достигне до трапезата на нашето население или до войската.

При днешната всеобща оскждица на храна отъ животински произходъ налагани се да засилимъ до крайни размѣри грижитѣ си за нашия риболовъ въ всички предѣли на нашето обединено отечество. Нашитѣ рибоиндустриалци трѣбва всячески да се поощрятъ и улеснятъ въ тѣхното начинание да инсталиратъ съоржжения поне за осоляване и опушване на рибата въ всички по-важни риболовни срѣдища. Тукъ още веднъжъ препоржчвамъ пушилната инсталация на инженеръ Niese въ Kiel.

Стремежътъ на обновена риболовна България трѣбва да бжде — засилване и модернизиране на риболова и неговото рационално и всестранно използуване.

Мичманъ I рангъ Василъ Гуневъ

Военниятъ и търговскиятъ флотъ на Япония и тѣхното значение

I.

Въ началото на 17 вѣкъ Япония бѣше принудена да въведе съ желѣзна настойчивость единъ законъ, споредъ който се изгониха всички европейци оттамъ, и тая страна се затвори херметически за останалия свѣтъ, като предвиди смъртно наказание за всѣки, който дойде или пъкъ напустне Япония. Причината за това бѣ горчивото разочарование, което трудолюбивиятъ, но чувствителенъ японски народъ изпита отъ европейцитѣ, главно отъ португалцитѣ, чиито исуитски мисионери започнаха умишлено да подкопаватъ устоитѣ на японската държава, за да създадатъ въ страната безредие и да използуватъ това положение за егоистичнитѣ цели на колониалнитѣ си и търговски интереси.

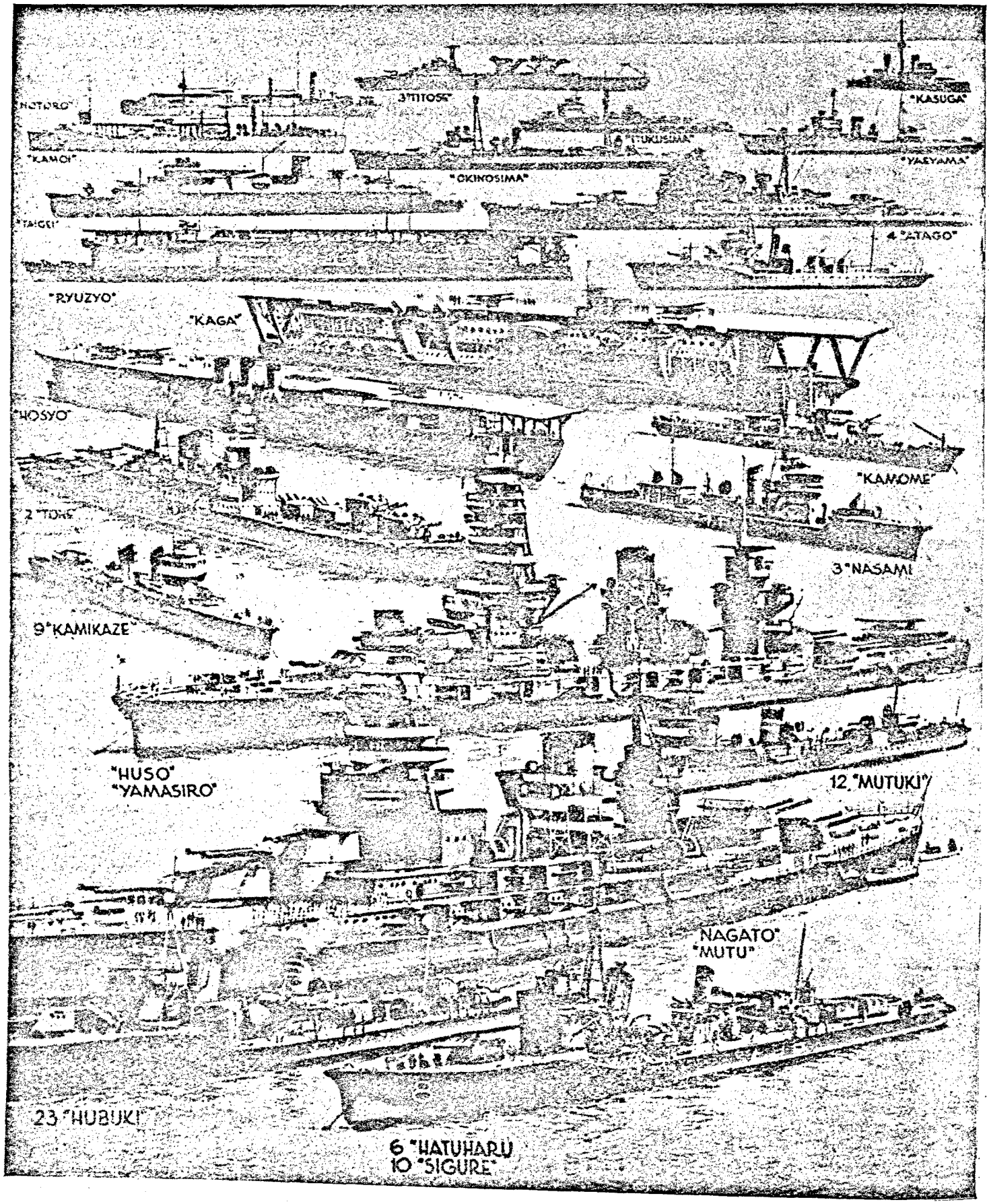
Естествено е, че този периодъ не бѣше много благоприятенъ за Япония и той продължи до 1853 година, когато се случи друго, не по-малко интересно събитие, което тури началото на нова ера въ историята на „Страната на изгрѣващото слънце".

Касае се за следното:

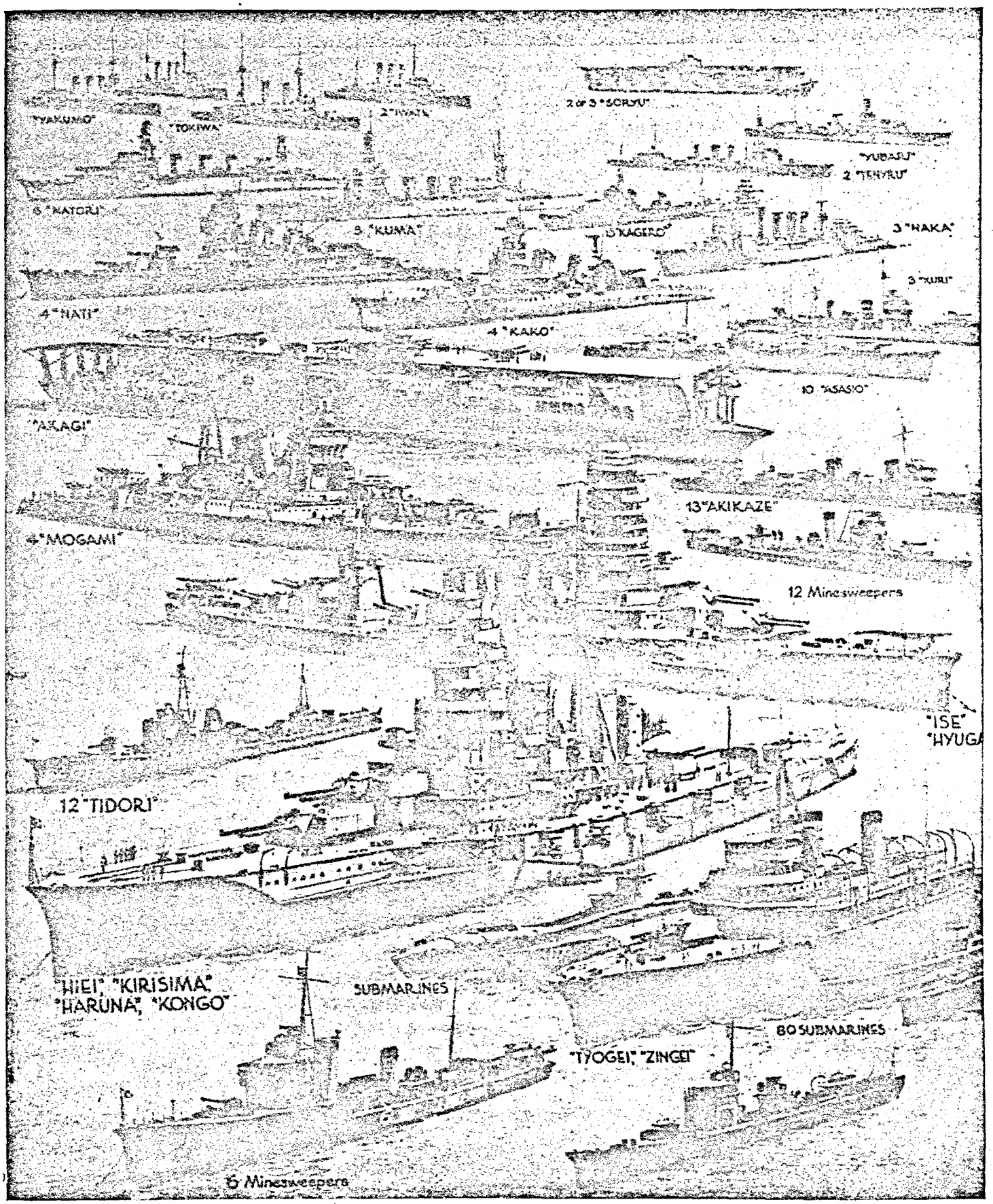
Единъ ясенъ день на 1853 г. жителитѣ на столицата на Япония забелязаха гжстъ димъ на хоризонта и не следъ дълго имаха щастието да видятъ и корабитѣ, отъ чиито димови тржби излизаха тия пушъци.

Една силна американска бойна ескадра, подъ командата на адмиралъ Перри, хвърли котва близо до брѣга и насочи внушителнитѣ стоманенитѣ гърла на корабнитѣ си орждия къмъ столицата. Ултиматумътъ на непоколебимия американски адмиралъ бѣше кратъкъ и ясенъ: Япония да отвори широко вратитѣ си за търговия съ Америка и европейскитѣ държави, защото въ противенъ случай Токио ще бжде бомбардиранъ и разрушенъ!

Подъ натиска на тая сериозна и непосрѣдствена заплаха и при невъзможностьта да окаже съпротива, Япония изпълни желанието на американцитѣ и поднови връзкитѣ си съ външния свѣтъ, като започна съ бързъ темпъ създаването на сухопжтна войска, обучавана на първо време отъ пруски офицери и изграждането на своя флотъ съ помощьта на Англия.

Японскиятъ воененъ флотъ

Японскиятъ воененъ флотъ

II.

И действително, Япония съумѣ да си създаде единъ мощенъ военененъ флотъ, който, попълненъ съ най-добритѣ японски морски синове, стана решителенъ факторъ въ водитѣ на Великия океанъ.

Особено следъ руско-японската война презъ 1904—1905 г., въ която война японцитѣ унищожиха цѣлия руски боенъ флотъ, стана ясно, че една нова и мощна морска държава се изгражда въ „страната на изгрѣващото слънце".

Споредъ сведения, черпани отъ германски официални източници, японскиятъ военененъ флотъ е ималъ презъ есеньта на 1941 г. следния съставъ:

I-ва категория бойни кораби:

1) 10 брониносеца общо 301,400 тона;
2) 6 хвърчилоносача общо 88,000 тона, отъ които единиятъ носи 80 самолета, единъ — 60, два по 40 и два по 25 самолета.
3) 5 авиоматки общо водоизмѣстване 58,850 тона;
4) 6 авиоматки общо водоизмѣстване 27,405 тона, отъ преустроени за цельта търговски параходи.
5) 12 тежки кръстосвача общо 107,800 тона;
6) 27 леки кръстосвача общо 146,245 тона, отъ които 2 взети отъ китайцитѣ;
7) 7 кораба за брѣгова отбрана общо 44,530 тона;
8) 127 изтрѣбителя общо 170,058 тона;
9) 12 торпедоносеца общо 6,868 тона;
10) 74 подводника общо 109,858 тона, което показва, че срѣдно подводницитѣ имъ сж надъ 1,000 тона единия, или общо 286 бойни кораба, съ обща водоизмѣстимость 1,060,704 тона.

II-ра категория бойни кораби:

1) 2 учебни кръстосвача общо 11,600 тона;
2) 15 минни заградителя общо 24,739 тона;
3) 18 миночистача общо 10,422 тона;
4) 14 преследвача на подводници 3,720 тона;
5) 3 канонерки 2,910 тона;
6) 11 рѣчни канонерки 2,745 тона, или общо 63 кораба съ 56,136 тона.

III. Спомагателни кораби:

1) 7 кораба-майки за подводници, общо 55,015 тона;
2) 1 корабъ-работилница 9,000 тона;
3) 3 военни траспортни кораба 32,000 тона;
4) 10 кораба-цистерни 135,000 тона;
5) 3 учебни кораба 31,895 тона;
6) 1 корабъ—артилерийска цель 16,130 тона;
7) 1 ледоразбивачъ 2,330 тона;
8) 1 измѣрвателенъ корабъ 2,080 тона, общо 27 кораба, съ 283,950 тона.

Значи Япония е имала общо на служба въ флота къмъ края на 1941 г. всичко 376 кораба съ водоизмѣстимость 1,400,790 тона.

Понастоящемъ се намиратъ въ строежъ въ японскитѣ корабостроителници голѣми бойни кораби и хвърчилоносачи, за които може да се каже съ положителность, че скоро ще бждатъ завършени окончателно. Това се отнася за двата брониносеца „Такамату" и „Нисинъ", спуснати на вода, единиятъ въ края на 1939 г., а другиятъ въ началото на 1940 г. Тия два морски стоманени гиганта иматъ водоизмѣстимость по 42,000 тона и ще бждатъ въоржжени съ 9 орждия по 40.6 см., 12 орждия по 12.7 см. и значителенъ брой противосамолетни орждия. Има сведения, че сж заложени въ строежъ презъ 1939/1940 г. и други подобни линейни кораби, даже и по-голѣми. Къмъ срѣдата и края на 1939 г. сж спуснати на вода и двата хвърчилоносача „Сиокаку" и „Цуикаку" съ съ водоизмѣстване между 12 и 14 хиляди тона. Тѣ ще носятъ по 45 хвърчила.

Отъ намиращитѣ се въ строежъ кръстосвачи стои на първо мѣсто „Тугару", съ водоизмѣстване 7.900 тона и 12 — 15.2 см. орждия.

Презъ годинитѣ 1939 и 1940 бѣха завършени и значителенъ брой изтрѣбители. Последнитѣ два отъ тая серия сж „Новаке" и „Таникаце", спуснати на вода въ края на 1940 г., които съ своето водоизмѣстване отъ 2,000 тона сж най-голѣмитѣ такива за този видъ кораби. Въоржжението имъ се състои отъ 6—12.7 см, орждия, 2 противосамолетни картечници и 8 торпедни тржби съ диаметъръ 60.9 см.

Съ започването на войната съ Китай се наложи построяването на голѣмо число спомагателни кораби, които изиграха значителна роля по отношение изпълнението на грададни транспортни задачи, съ стоварването на войски и бойни материали, както и за снабдяването на пехотнитѣ части по протежение на голѣмитѣ китайски рѣки. За извършване на десантитѣ операции бидоха построени два вида голѣми плоскодънни лодки, а именно: единъ по голѣмъ типъ, 17 метра дълги, и другъ по-малъкъ — дълги 13 метра. Това сж специални лодки, които се движатъ посрѣдствомъ моторъ, поставенъ на задната имъ часть; иматъ скорость 9 мили и газятъ натоварени едва 1 метъръ. Всѣка отъ тѣхъ носи 90, респективно — 40 стъкмени войници. Тѣ се пренасятъ натоварени върху 10,000 тонни моторни параходи, снабдени за цельта съ специални приспособления за дигане и снемане на лодкитѣ.

За забелязване е, че Япония пази въ тайна подробнитѣ сведения за своя боенъ флотъ, и затова даннитѣ, които сж дадени за него, не сж съвсемъ точни.

Търговскиятъ флотъ на Япония си извоюва сжщо въ най-кратко време достойно мѣсто между най-голѣмитѣ търговски флоти на свѣта. До срѣдата на 19 вѣкъ той извършваше само крайбрѣжно плаване и, докато презъ 1890 г. имаше параходи съ общъ тонажъ 138,000 бр. р. тона, презъ 1913 г. параходниятъ й тонажъ достигна 1,500,000 бр. р. тона. Следъ свѣтовната война, при създаденитѣ благоприятни условия за строежъ, търговскиятъ й флотъ зае четвърто мѣсто на свѣта, а отъ 1924 г. насамъ е на трето мѣсто по голѣмина между свѣтовнитѣ търговски флоти. Отъ 1936 г. той съставлява 8.1% отъ свѣтовния параходенъ тонажъ.

Въ 1939 година Япония е притежавала всичко 2,337 парахода съ общо 5,629,845 бр. р. тона.

Тъй като Япония се снабдява съ течно гориво отвънъ (преди обявяване на сегашната война главно отъ Америка), за нея сж отъ капитално значение петролоносачитѣ. Къмъ срѣдата на 1941 г., нейниятъ флотъ отъ плаващи кораби-цистерни е ималъ 429,700 б. р. тона, отъ които 14 парни кораба съ

122,177 б. р. тона и 33 моторни кораба съ 307,613 б. р. тона.

Стойностьта на японския търговски флотъ се увеличава и отъ обстоятелството, че параходитѣ сж сравнително нови. Около 2 милиона б. р. тона отъ тѣхъ иматъ служба отъ 1 до 15 години, като споредъ японскитѣ планове търговскиятъ имъ флотъ трѣбваше да се увеличи до 1943 г. на 7,500,000 б. р. тона.

III.

Изключителното политическо и географско положение на тая страна, като островна държава, и стремежътъ ѝ за господство въ Източна Азия, я принудиха да създаде и развие до такова цвѣтущо състояние своя морски военененъ и търговски флотъ.

Последицитѣ отъ влизането ѝ въ войната отъ 8 декемврий 1941 г. ще бждатъ толкова решителни, че едва по-късно ще се почувствуватъ. На първо мѣсто е, разбира се, борбата ѝ на море срещу Англия и Америка въ Тихия океанъ, кждето тя заангажира голѣма часть отъ морскитѣ имъ сили. Снабдяването на Англия, Съветска Русия и китайското правителство отъ Чунгъ-Кингъ съ военни материални отъ Америка по море стана проблематично. Самиятъ американски военененъ министъръ Стимсънъ е казалъ, че японското унищожително нападение надъ Пърлъ-Харбъръ ще прекжсне за известно време изпращането на американски параходи вънъ отъ страната. Това звучи много скромно въ сравнение съ недавнашнитѣ гръмки изявления относно доставкитѣ на „арсенала на демокрациитѣ". Пжтьтъ презъ Тихия океанъ е вече затворенъ отъ японскитѣ морски сили, пжтьтъ къмъ Бирма е ефикасно контролиранъ. Затова е невъзможно на Щатитѣ да изпратятъ подкрепления на Филипинскитѣ острови. Това е и причината за японското морско господство въ Китайското море, което господство не дава възможность на англичанитѣ да изпращатъ подкрепления, а допущатъ японскитѣ десанти да ставатъ безнаказано и въ голѣмъ мащабъ.

Едновременното стоварване на японски войски на толкова много мѣста е изключително постижение отъ тѣсното сътрудничество и взаимни действия на японския военененъ и търговски флотъ, одухотворени отъ отлично морско командуване. Въ противенъ случай би било невъзможно провеждането на тия смѣли морски операции.

Като имаме предвидъ, че споредъ английския лордъ Mounе, за пренасянето на една модерна английска дивизия по море сж необходими 240,000 бр. р. тона, т. е. 48 парахода по 5,000 бр. р. тона всѣки, можемъ да си представимъ мащаба на предприеманитѣ отъ Япония десантни операции въ източно-азиатския боенъ театъръ.

Затова, като най-сжщественъ резултатъ отъ влизането ѝ въ сегашната война е фактътъ, че Осьта спечели на своя страна мощния и отлично командуванъ японски военененъ флотъ, който е единъ отъ най-силнитѣ на свѣта и ще бжде може би най-важниятъ и решающъ факторъ за постигане на крайната победа.

Японцитѣ, като превъзходни моряци, си създадоха единъ инструментъ на море, който инструментъ, съчетанъ съ тѣхното фанатично национално чувство, става най-мощното имъ оржжие срещу хегемонията на англо-саксонцитѣ. Флотътъ имъ влѣзе въ войната свежъ и неотслабенъ и застави Англия да измѣни коренно своитѣ военни планове и да разпилѣе силитѣ си.

Морскиятъ сътрудникъ на „Дейли Мейлъ" подържа, че японскиятъ флотъ, подъ чието прикритие стана десантъ въ Малая, е по-голѣмъ отъ всѣки такъвъ, който могатъ да изпратятъ въ момента тамъ Англия и Америка заедно. Той смѣта, че японцитѣ сж въ състояние да ги биятъ по части и така да ги унищожатъ.

Особено следъ унищожаването на ядрото на американскитѣ бойни кораби Пърлъ-Харбъръ и потопяването на английскитѣ линейни кораби „Принцъ офъ Уелсъ" и „Рипълсъ" Япония доби пълно морско и въздушно господство въ западния Тихъ океанъ и Китайско море.

Това значи, че японскитѣ десанти не могатъ да бждатъ възпрепятствувани по море, че морскитѣ съобщения на противницитѣ сж прекжснати и че Япония ще използува най-рационално земното масло, главно на островъ Борнео, съ което ще си осигури този толкова ценененъ за успѣшното водене на съвременатa война продуктъ.

„Свѣтовната война ще свърши върху океанитѣ", — писа на времето „Дейли Експресъ" и допълни: „Колко е важно морската мощь да бжде съчетана и съ едновременно въздушно господство"!

Японскиятъ флотъ, на страната на Осьта, прекжсна англо-американската свѣтовна блокада на едно много важно мѣсто и е на пжть въ най-близко бждеще да оправдае мощьта си, като факторъ за сигурното извоюване на крайната победа!

Мичманъ I. рангъ Василъ Гуневъ

п/х „НОРМАНДИЯ"

Заповѣдьта на председателя на Североамериканскитѣ Съединени Щати Рузвелтъ за конфискуване на най-голѣмия и бързоходенъ французки пжтнически параходъ „Нормандия" намѣри широкъ отзвукъ въ цѣлатасвѣтовна преса. Докато преди нѣколко години населението на града Ню-Йоркъ му направи най-импозантно посрещане следъ спечелване на „Синята лента", сега алчността на Рузвелтъ победи, и той, противно на морското международно право, заграби отъ довчерашнитѣ си приятели най-гордия имъ морски гигантъ.

Спущането на „Нормандия" на вода въ Сенъ-Назеръ презъ 1932 г. бѣше най-голѣмото постижение на Франция отъ 20 години насамъ.

Само разноскитѣ за построяването на това чудо на корабостроителната техника бѣха около 820 милиона франка или приблизително 4.5 милиарда лева.

Параходътъ „Нормандия" е първиятъ пжтнически корабъ, който използува турбо-електрическа енергия, и съ своитѣ 83,423 б. р. тона е най-голѣмиятъ параходъ, построенъ до сега на свѣта.

Строежътъ на голѣми пжтнически параходи започна още преди обявяването на европейската война. Тъй напримѣръ, заграбенията отъ англичанитѣ следъ войната германски пжтнически параходъ „Бисмаркъ", прекръстенъ на „Мажестикъ," е ималъ 56,621 б. р. тона, т. е. съ 27,000 тона помалъкъ отъ „Нормандия."

За да не остане назадъ, и Англия отъ своя страна построи суперъ гиганта „Куинъ Мери", притежаващъ 81,235 б. р. тона. Неговата постройка е траяла съ малки прекжсвания 5½ години. Завършенъ е презъ пролѣтьта на 1936 г. Другъ такъвъ грамаденъ параходъ се е намиралъ въ строежъ преди обявяването на войната.

Стремежътъ за спечелване на „Синята лента" въ Северния Атлантикъ играе голѣма роля отъ години наредъ. Франция, която бѣше почти изключена отъ това състезание, реши да построи единъ извънредно голѣмъ и бързъ параходъ, безъ огледъ на срѣдства и да вземе достойно участие въ съревнованието надъ водитѣ на Атлантическия океанъ. Дотогава най-голѣмиятъ параходъ бѣше „Мажестикъ", последванъ по-късно отъ двата най-бързи параходи на свѣта за тогава—„Бременъ" и „Европа" съ по 51,656 и 49,746 б. р. тона всѣки и скорость 28 мили. Тѣзи два германски колоса спечелиха „Синята лента," която се носи отъ английския параходъ „Мавритания" въ продължение на цѣли 22 години — отъ 1907 до 1929 г.

Въ действителность никаква синя лента не сжществува въ Атлантическия океанъ. Ако напримѣръ се казва, че „Нормандия" носи „Синята лента", това значи, че въ момента тя е най-бързиятъ пжтнически параходъ въ Атлантика. Носители на „Синята лента" отъ 1897 г. до сега сж били следнитѣ параходи: „Кайзеръ Вилхелмъ деръ Гросе" — 1897 г. (Германия); „Дойчландъ" — 1903 г. (Германия); Мавритания" — 1909 до 1929 г. (Англия); „Бременъ"—1929 г. (Германия); „Европа"—1931 г. (Германия); „Бременъ" — 1933 г.; „Рексъ"—1934 г. (Италия) и „Нормандия" — отъ 1935 г. до сега.

Строежътъ на гигантски параходи като „Нормандия" далечъ не оправдава разходитѣ си, и самото пжтуване, подържане и издръжка на обслугата е свързано съ много голѣми разноски, които далечъ не се покриватъ. Но това се прави отъ богатитѣ морски държави за създаване на по-голѣмъ морски престижъ. За куриозъ трѣбва да споменемъ факта, че и осигуряването на този гигантъ е създало голѣми трудности и се е наложило покъсно държавата да поеме 5/6 отъ разноскитѣ, включително лихвитѣ и амортизацията, което прави заедно около 6.5 милиарда български лева.

„Нормандия" е четиривинтовъ параходъ съ скорость 30 морски мили=55.6 клм. въ часъ. Има мощность на двигателитѣ 160,000 конски сили. Дължъ е около 300 метра, широкъ 36 метра; гази 11.6 метра. Може да пренася 2,170 пжтника при най-голѣми удобства. Обслугата му се състои отъ 1300 души. Първото си плаване е извършилъ презъ месецъ априлъ 1935 г. на пжть за Ню-Йоркъ. *Пжтуването трае 4 деня и 3 часа.* За да се избере най-хубавата и благоприятна форма и за намаляване на носовата вълна, сж били построени 60 модела и направени съ тѣхъ най-щателни проби. При строежа на този „морски дворецъ" е взето предвидъ неговото евентуално използуване като спомагателенъ кръстосвачъ и съ огледъ на това има приспособления за монтиране на корабни орждия. Поради това, че газенето на „Нормандия" е много голѣмо (11.6 м.), тя не може да минава презъ Суекция каналъ.

Отъ началото на войната тя лежи въ нюйоркското пристанище, заедно съ английския гигантъ „Куинъ Мери." Французитѣ постжпаха така, за да спасятъ отъ потопяване или най-малко отъ повреждане символа на морската си национална честь отъ смѣлитѣ атаки на германскитѣ въздушни сили. Това пребиваване тамъ бѣше свързано съ огромни разходи, тъй като френското параходно дружество плащаше всѣки месецъ по 5000 лири стерлинги за пристанищни и други такси.

Намѣрението на френското правителство да го използува въ началото на войната въ конвоитѣ пропадна поради обстоятелството, че рискътъ бѣше много голѣмъ, а независимо отъ това, скоростьта на движение въ конвоя се обуславя отъ скоростьта на най-бавния параходъ.

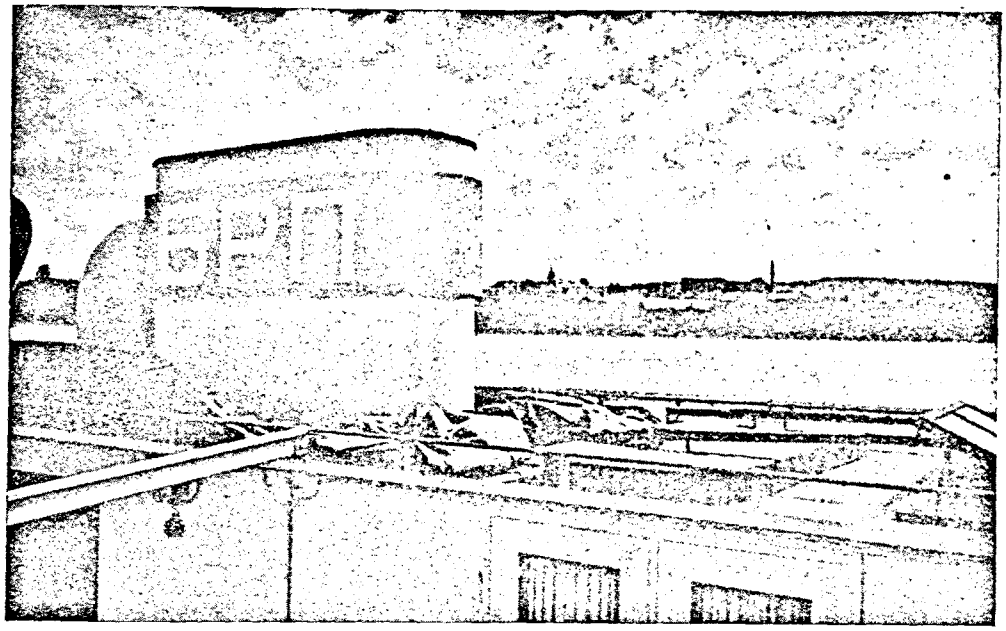
Следъ като Франция сключи мира съ Германия, Америка не призна правителството въ Виши и конфискува „Нормандия", като имаше намѣрение да я преустрои въ спомагателенъ кръстосвачъ.

„Нормандия" може съ право да се смѣта за най-голѣмия плаващъ хотелъ до сега, защото съ своята голѣмина, удобства, уредба и технически постижения поставя въ сѣнка всичко направено до сега. Презъ време на пжтуването съ него не се срѣща нито едно неудобство, не липсва нито едно удоволствие. Човѣкъ просто се загубва въ вжтрешностьта на този океански колосъ. Всѣки моментъ може да се влѣзе въ връзка съ Америка и Европа посрѣдствомъ радиотелефона.

Разноскитѣ за гориво на „Нормандия" отъ пристанището на Хавъръ до Ню-Йоркъ и обратно сж надъ 30 милиона лева. Какво би казалъ Наполеонъ I, който въ 1797 г. нарече откривателя на парния параходъ Фултонъ лудъ, ако видѣше този морски гигантъ?

При постройката на „Нормандия" сж взети подъ внимание всички възможни случаи за избухване на пожаръ, и съ огледъ на това сж били направени редъ конструктивни усъвършенствувания и въведени най-модерни противопожарни срѣдства, което е удължило срока на постройката съ 18 месеца.

Каква ирония на сждбата! Днесъ този плаващъ морски колосъ лежи смъртно обгоренъ въ пристанището на градъ Ню-Йоркъ, завършилъ така безславно подетата съ най-голѣмъ ентусиазъмъ и чувство на национална гордость своя преокеанска служба.

Съновитѣ ни кораби по Дунава

П. А. Шишковъ

Къмъ далечни простори

(Разказъ)

Седмокласникътъ отъ варненската гимназия Иванъ Хлѣбаровъ, като бѣглецъ отъ училищната скамейка и съ жаркото намѣрение да плавне като моряк въ който и да е корабъ и на каквато и да е длъжность, най-после следъ дълга, мжчителна одисея единъ зименъ день успѣ да стжпи въ Александрия, гдето отседна въ единъ моряшки домъ-пансионъ.

Две седмици следъ това патронътъ на моряшкия домъ синьоръ Арена му намѣри мѣсто въ английския вѣтроходъ „Аретуза", който по въоружение бѣ баркъ.

Вѣтроходътъ се готвѣше да замине за австралийскитѣ води. Натовареният съ пъленъ товаръ петролъ и бензинъ отъ Кюстенджа, той се бѣ отбилъ въ Александрия, за да разтовари малко дървенъ материалъ, който бѣ на палубата му. Освободилъ се отъ палубния си товаръ, „Аретуза" се готвѣше за далечното си мѣстоназначение отвждъ екватора.

Тъкмо по това време Арена стжпи на палубата на „Аретуза", водейки себе си Ивана, който бѣ съ куфарче въ ржка и съ завивки, премѣтнати презъ рамо.

Арена словоохотливо зареди похвали предъ вѣтроходния капитанъ за качествата на Ивана: че Иванчо билъ младъ момъкъ, който до уши е билъ влюбенъ въ морето, че билъ съгласенъ да приеме каквато и длжность да му се даде, че билъ избѣгалъ отъ училището, само и само да да можелъ да се докопа до нѣкой корабъ...

Командирътъ на „Аретуза" капитанъ Айзакъ великодушно се усмихна и прие Ивана за помощникъ на готвача. Брой на Арена двумесечната Иванова бждеща заплата заради разноскитѣ, които Иванъ бѣ направилъ въ моряшкия домъ, както и за съответната комисиона, която се падаше на Арена, а Иванъ съ зинали уста отъ радость подписа единъ контрактъ за пжтуване до Австралия и назадъ до Англия.

Синьоръ Арена подаде ржка на Ивана и му каза:

— Оставашъ за помощникъ на готвача!

— Премного благодаря!

— Назначенъ си съ три английски лири на месецъ! А сега, на добъръ часъ и добра сполука! — тупна той Ивана по рамото и си отиде.

Капитанъ Айзакъ препрати Ивана до корабника, който отъ своя страна му посочи едно легло за него въ дѣсния боръ на носовото моряшко помѣщение и кратко му отжсна съ мимика:

— Облѣчи се въ работнитѣ си дрехи и веднага идй въ кухнята!

— All right! — сияющъ отвърна Иванъ, който още отъ моряшкия домъ се бѣ понагълталъ съ нѣколко английски изречения, като основа за понататъшнитѣ си постижения на море.

Десетина минути следъ това Иванъ, преоблѣкълъ се въ нови дочени, сини, работни дрешки и съ бѣлъ чехолъ, който му бѣ даденъ отъ готвача, взе ножъ и започна да бѣли картофи отвънъ до вратичката на малката корабна кухня, съградена изцѣло отъ ламарина.

Забѣли той картофитѣ съ сияющи очи и съ леко зинала уста отъ накипѣла радость... Сияеше той, защото цѣлиятъ свѣтъ се отваряше отпреди му...

Забѣли той картофитѣ, закълца лука и морковитѣ и внимателно заслуша своя непосрѣдственъ началникъ, готвачътъ, който се оказа италиянецъ подъ краткото име Пепо, или просто Коко, както го наричаха въ кораба.

Следъ това юнашки той забърса тенджеритѣ и тиганитѣ, заналива вода тукъ и тамъ, а очитѣ му, като ластовички презъ есененъ топълъ день, бѣгаха по всички посоки на кораба, жадни да се запознаятъ съ всичкитѣ любопитности и особености на новото му подвижно жилище, въ което той видѣ две черни фигури на негри и три жълти фигури на китайци.

И като въ захласъ предъ интересенъ кинофилмъ, той неусѣтно изкара първия день въ усърдна работа въ кухнята и около кухнята . . .

Следъ като се запасиха съ достатъчно количество сладка вода, солено месо, нарѣзано и наредено въ две каци съ саламура, както и съ двадесетина човали галети, два дена следъ това „Аретуза", завързана на влѣкало отъ единъ двукоминенъ влѣкачъ, бѣ повлѣчена навънъ изъ пристанището, за къмъ откритото море . . .

Духаше хладенъ, северенъ вѣтъръ, който, вѣроятно, идѣше откъмъ Балканския полуостровъ, или отъ Анадола. Тамъ горе, на северъ, вѣроятно, съ снѣгъ се покриваха планинитѣ и равнинитѣ, а тука само лекиятъ отзвукъ на зимното време се чувствуваше. Носѣше се лекиятъ облъхъ на зимния вѣтъръ, за да се превърне по-наюгъ въ желана прохлада надъ знойнитѣ африкански пѣсъци...

Щомъ излѣзоха на свободния рейдъ, капитанъ Айзакъ отривисто заповѣда:

— All over! Да се разгънатъ платната!

Матрозитѣ, като единъ човѣкъ, занаскачаха по мѣстата си: едни по вантитѣ, други долу по палубата на опредѣленитѣ си мѣста за въ време на маневра на платната . . . Бързина, ловкость и каточели и бъркотия! И отсѣчени подзаповѣди се понесоха отъ едни къмъ други . . . Заповѣди кѫси, ясни, кратки, удрящи, като чукъ.

За пръвъ пѫть въ живота си Иванъ гледаше моряшката опасна работа по мачтитѣ и реитѣ.

Матрозитѣ, опрѣли коремъ о реитѣ и стегнали крака като пружини о вѫжетата, методично и хармонично започнаха да разтварятъ и разпущатъ платната.

Развързанитѣ платна се обтѣгаха тукъ и тамъ отъ всичкитѣ краища на палубата. Заскърцаха куки и скрипци, реи и желѣзни обрѫчи, заносиха се още по-рѣзки команди, непонятни за Ивановитѣ уши. И едно следъ друго платната започнаха да се закрепватъ и горе по реитѣ, и долу по палубата чрезъ безбройни вѫжета и вѫженца . . .

И щомъ Айзакъ реши, че платната бѣха нагласени, съ рупора си въ рѫка, спокойно и громко той прокънтѣ презъ него къмъ капитана на влѣкача:

— Освободете ме отъ влѣкалото си!

Влѣкачътъ спрѣ хода си, даде слабина на влѣкалното си вѫже, което въ мигъ го откачиха отъ „Аретуза" и го цамбурнаха въ водата.

Освободилъ се отъ влѣкача си, въ втория мигъ баркътъ се извърна леко на лѣвия си бортъ и пое вѣтъръ въ дѣсната си страна. Издули се платната, като полумѣхове, баркътъ като пришпоренъ конь рипна тежко напредъ . . .

Засочилъ се съ водорѣза си на северо-западъ, Айзакъ се впустна въ лавировка.

— Сбогомъ! И на добъръ часъ! — завикаха египтянитѣ отъ влѣкача.

— Благодаримъ! Сбогомъ! — отвръщаха отъ „Аретуза."

— Сбогомъ, сбогомъ! — Иванъ развѣваше бѣлия си чехолъ къмъ Александрия. — Сбогомъ, сбогомъ, — продължаваше Иванъ, предъ чийто унесъ се окриваше широкиятъ, далеченъ свѣтъ...

„Аретуза", закрепила платната си здраво, се понесе плавно по съвсемъ нежеланата северо-западна посока, която ѝ се налагаше отъ противния вѣтъръ. Налагаше ѝ се да лавира. Заставена да бѫде по-далечко отъ брѣга на делтата на Нилъ, ней се налагаше по-кръгло изобикаляне чрезъ лавировка. А делтата на Нилъ започваше оттука и се точеше чакъ до Портъ-Саидъ, който трѣбваше да гонятъ . . .

И въ лавировка къмъ северо-запада, а после къмъ северо-изтока, следъ три часа Айзакъ, като реши, че бѣ вече доста далечко отъ тинестото и плитко крайбрѣжие на делтата, основно закрепи платната на дѣсния бортъ, пое вѣтъра въ лѣвата си страна, а водорѣзътъ засочи право на изтокъ...

Оттукъ до траверса на Портъ-Саидъ имаше около 150 мили.

— Почти толкова, колко е разстоянието отъ Варна до Цариградъ! — весело се усмихна Иванъ къмъ гърка Яни, съ кого се бѣ вече сприятелилъ.

Едната вахта остана на дежурство, а другата отиде да спи.

А Иванъ Хлѣбаровъ се зае съ кухненската си работа както вчера и завчера.

Продължавайки да се носятъ все отъ сѫщия вѣтъръ, който ги бѣ поелъ отъ александрийския рейдъ, по обѣдъ на сѫщия день тѣ отминаха далечния траверсъ на фара Розета. Посрѣднощь отминаха и далечната траверсна свѣтлина на фара върху носа Бурлосъ, а на съзоряване, следъ като срещнаха много свѣтнали, плаващи дворци, съ водорѣзи, сочейки на северъ и на югъ, тѣ пресѣкоха траверса и на последния на нилската делта фаръ — онзи върху Дамиета . . .

И по време на слънцеизгрѣва, съ намалени, подбрани и снишени платна и съ червенъ флагъ на първата си мачта, тѣ се заплъзгаха все по-бавно и по-бавно къмъ отвора на Портъ-Саидъ, кацналъ върху водна равнина, обгърнала го отъ всички страни, приличенъ на изкуственъ островъ.

Иванъ Хлѣбаровъ, съ готварски ножъ въ едната си рѫка и съ парче месо въ другата си рѫка, лудешки изкокна изъ кухнята и захласнатъ загледа статуята на Фердинандъ де Лесепсъ, която бавно подидваше къмъ водорѣза на „Аретуза", а въ сѫщото това време единъ пилотъ изъ една моторна лодка умѣло и енергично се прехвърли презъ борта на вѣтрохода имъ и застана на лекоповдигнатия мостъ до Айзака, комуто той кѫсо отсѣче:

— Доброутро, г. командантe? Отгде идвате?

И пилотъ и командиръ завързаха служебенъ разговоръ, който съвсемъ не интересуваше Ивана.

— Боже, Господи! — молитствуваха Ивановитѣ уста предъ гледката, която му се откриваше.

— Боже, Господи! — шепнѣше сърдцето му, преизпълнено отъ незнайни чувства на благодарность...

„Аретуза" пресичаше въ траверсъ величавата статуя на Лесепса, който, прострѣлъ дѣсната си рѫка къмъ входа на канала, като че искаше да каже:

— Иване, пѫтьтъ за цѣлия свѣтъ ти е открить!

Ивановиятъ погледъ остана като закованъ върху статуята, до която минаха само на нѣколко метра разстояние.

Следъ малко „Аретуза" бѣ завързана на единъ кей, и се реши, че утре по време на слънцеизгрѣва ще поематъ пѫтя си за къмъ Суецъ . . .

А Иванъ не стихваше отъ радость, загдето сѫдбата му бѣ го качила на „Аретуза", която отъ сега нататъкъ му откриваше цѣлия свѣтъ . . .

Надя х. Йовкова

ПРОЛѢТЬ

Мария се спуска бавно по стръмния брѣгъ къмъ морето. Гъвкава и стройна, съ своитѣ блѣскави медни коси и чудни тъмно-сини очи тя е прекрасна. Наричаха я Златната рибка. Въ бедната рибарска хижа на Иванъ Косата-тя наистина прилича на златна рибка, изхвърлена отъ скжсаната рибарска мрежа въ тая мръсна дупка, кждето мирише на морска тиня и водорасли.

До сега Мария не виждаше мизерията, всрѣдъ която живѣе. Та тя идва тукъ само да хапне набързо вѣчната рибена чорба, или да изтегне прекрасното си младо тѣло на твърдия одъръ, когато луната се спираше високо на небето, като голѣмо учудено око. Цѣлия си животъ тя е прекарала на брѣга на морето, и тамъ е нейниятъ истински домъ. Безкраенъ просторъ, вѣчната игра на багритѣ, свѣтлината и мракътъ, чудниятъ шепотъ на водата... какво по красиво би могла да намѣри отъ тоя кжтъ, който бѣ неинъ?

Мария спира до водата, и очитѣ ѝ обгръщатъ познатия хоризонтъ.

Утро. Лека синкава мъгла лежи върху спящото море. Неговата широка гръдь, въ която се крие страхотна сила и неугасимъ животъ, е неподвижна сега. Мъглата е погълнала неспокойния блѣсъкъ на неговата плъть, и така сиво и странно безжизнено то прилича на безбрѣжна, мъртва пустиня.

Мария го гледа съ широко разтворени очи, и смутъ полазва въ сърдцето ѝ. Това мъртво, неподвижно море ѝ е чуждо. Каква могжща сила е успѣла да спре вѣчното движение, да угаси живия блѣсъкъ на неговата вода?... Кой е тоя невидимъ напоръ, който потиска неговата волна, неспокойна душа?.. То спи сега... Каточе страшна умора е сковала неговото тѣло.

Но изведнъжъ нѣкжде далечъ, много далечъ, въ сивата безбрѣжность блесва тънка, свѣтла лента. Това е първата усмивка на слънцето, което идва въ тая ранна пролѣтна утринь. Мъглата се превръща въ прозраченъ златенъ воалъ. Единъ лекъ лъхъ на влажна земя и цъвнали дървета погалва спящото чело на морето. То се събужда и отваря радостно милиони свѣткащи очи, които привѣтствуватъ изгрѣващото слънце. Мъглата освобождава неговото раздвижено тѣло, по което се плъзватъ потоци свѣтлина. Лекиятъ златистъ облакъ наблюдава отъ високо сливането на дветѣ могжщи сили, свѣтлината и водата, и после изчезва въ тъмния лазуръ на небето.

Ето... Това сияющо, трепетно и живо море познава и обича Мария. Неподвижна, съ нѣми учудени очи, тя следѣше бурния промѣнливъ животъ на неговата непозната душа. Струваше ѝ се, че разбира вѣчния ѝ стремежъ къмъ незнайното, страхотния бунтъ срещу оковитѣ на земята, отчаянието или ликуващата радость... Чудна, непозната душа! . .

Но сега Мария не мисли за това. Очитѣ ѝ сж моpни и тжжни. Тая пролѣть не прилича на другитѣ. Тия, които Мария помни. Пълни съ блѣсъкъ, музика и радость. Тогава тя се чувствуваше като волна птица, сияюща слънчева частица, или като лека, благоуханна, пролѣтната пара, която се издига надъ влажната земя. Тая пролѣть Мария е пленница на земята. Възторгътъ въ душата ѝ угасна, очитѣ ѝ ослѣпѣха за красотата, чудната връзка, която я правѣше родна дъщеря на това безкрайно и чудно море, бѣ скжсана.

Сърдцето на момичето се събуди неочаквано, заедно съ първитѣ теменуги. То огледа учудено свѣта на Мария. Нейното море, малката бедна хижа, нейнитѣ възторзи... Всичко му се стори пусто, мъртво, безнадеждно сиво. Душата ѝ се изпълни съ странна жажда къмъ нѣщо незнайно, но прекрасно. Мария се вслушва съ трепетъ въ тоя непознатъ, но настойчивъ зовъ на душата си. Какво търси тя? . . Кого вика? . . Защо е така тревожна, неспокойна? . . .

Единъ тихъ, розовъ привечеръ, точно на мѣстото, кждето стои сега, тя срещна младия господарь на голѣмата фабрика. Тя е близо до хижата на Иванъ Косата. Голѣмитѣ тъмни кумини се открояватъ грозно на синия фонъ на морето. Мария си спомняше за нея, само когато до ушитѣ ѝ достигаше пулсътъ на стоманеното сърдце, чийто ритъмъ се сливаше съ шума на вълнитѣ. Никога до сега не бѣ мислила за хората, които влизаха презъ грамадната, тежка врата. И ето! Неочаквано срещна младия господарь. Предната вечерь баща ѝ разказваше, че той пжтувалъ отдавна и сега се върналъ вече да поеме работата отъ баща си, който билъ уморенъ и боленъ.

Младиятъ мжжъ спрѣ за мигъ на нея своитѣ дълбоки, тъмни очи. Сърдцето ѝ се сви въ болезнена спазма, която изтика къмъ бузитѣ ѝ вълна топла кръвь. Мария не разбра какво стана. Тя изтича къмъ своята хижа и задъ открехнатата врата гледа дълго следъ високия мжжественъ силуетъ, който се отдалечаваше по брѣга, следванъ отъ грамадно, пъстро куче.

Едва тогава тя разбра жаждата на своята душа... Любовьта я грабна изведнъжъ, като хищникъ, жестока и алчна. Беззащитна и млада, тя я изправи предъ живота и съ жестока насмѣшка ѝ посочи неговитѣ сурови закони, лъжлива красота и грубо величие. Бедната малка Мария, съ чудни златисти коси!.. Колко уязвима и незначителна се почувствува предъ хората... Тя, която се чувствуваше така силна, волна и красива предъ морето... Бунтъ се надига като страхотна буря въ душата ѝ... Но Мария не познава хората и не знае какъ да се бори съ тѣхъ.

Въ тишината на това пролѣтно утро тя идва край морето да намѣри единъ мигъ на покой. Струва ѝ се, че то ще ѝ даде сили да превъзмогне изпитанието, което любовьта ѝ наложи. Тя се отпуска морно на хладния пѣсъкъ и вдишва съ пълни гърди свежия пролѣтенъ въздухъ. Бавно и неусѣтно магията на пролѣтьта и морето я завладява.. Тя се вслушва въ чудната приказка на вълнитѣ, и предъ очитѣ ѝ оживяватъ видения, извикани отъ настойчивия зовъ на сърдцето...

Младиятъ господарь се приближава съ своето грамадно пъстро куче. Очитѣ му поглъщатъ жадно чудното, свежо лице на момичето. Отъ устнитѣ му се отронватъ думи, така топли и нѣжни, че Мария не може да повѣрва да сж казани за нея. Нима

хората отъ земята говорятъ така чудно?... Овладявайки съ мжка вълнението си, тя го отминава мълчалива и горда...

Знае, че той ще дойде пакъ. И той дойде... И следната вечерь... и всѣка вечерь... Тжпа болка свива сърдцето на момичето, колчемъ той спре погледъ на нейната мизерна дупка. Очитѣ му сж толкова красиви! Като че никога не сж виждали сгърчения образъ на мизерията и грозотата...

Най-сетне тя се реши да заговори съ него.

— Кой се вий?... И защо винаги ме търсите?...

Тя нѣма да му покаже, че го познава.

— Нима не разбирашъ, Мария?

Тя поклати глава.

— Ний сме съседи, Мария. Азъ съмъ синъ на Милевъ. Нашата фабрика е тукъ наблизо. Знаешъ я, нали?

Да, Мария я знае добре. Но какво иска той?... Само да я вижда... Да слуша гласа ѝ... Тя е толкова хубава... Така странна... Той я обича... Единствената жена, на която е казалъ тая свещена дума!..

Мария слуша мълчаливо и мисли... „Наистина ли съмъ сжществувала преди да те познавамъ?.."

Една нощь, когато златното око на луната ги следѣше любопитно, той я цѣлуна... О, това бѣ по-скоро дихание, а не близость на живи устни. Но тая цѣлувка разкри душата ѝ. Цѣлата ѝ таена болка, съмненията и страхътъ ѝ... всичко се излѣ като буенъ потокъ предъ младия мжжъ.

Защо ме измжчвашъ?... Бѣхъ толкова щастлива преди. Обичахъ морето и живѣехъ край него спокойна и винаги радостна. То е толкова хубаво... И толкова добро... Никога не ми бѣ казвало, че азъ съмъ бедно, просто момиче... Че тукъ на земята сж добри и красиви само тия, които сж богати и силни... Предъ него азъ се чувствахъ и силна и добра, защото знаехъ да го обичамъ и разбирамъ. То бѣ цѣлиятъ ми свѣтъ. Сега дойде ти и ми каза, че азъ съмъ дъщеря на беденъ рибарь, че нашата кжщурка е мизерна, че дрехитѣ ми сж грозни, и не умѣя да говоря добре. Върви си... И ме остави въ моя свѣтъ, кждето бѣхъ щастлива и нѣмаше отъ какво да се срамя...

Но азъ никога не съмъ ти казалъ това, Мария, — възропта буйно младиятъ мжжъ.

Да. Не си го казалъ съ думи... Може би не си го и мислилъ. Но когато гледамъ тебъ, азъ виждамъ отразена себе си, такава, каквато хората на земята ме виждатъ. Ти сжщо идвашъ между тѣхъ и не може да не имъ приличашъ... Азъ не познавамъ вашия животъ и се страхувамъ отъ него. Морето ме е научило да вървамъ само въ доброто и смѣлостьта. Предъ него всички сж равни. А при людетѣ...

Той се усмихва нѣжно.

— Малка Мария... Почвамъ да те разбирамъ и мисля, че ти имашъ право...

Отиде си замисленъ. Дали би могълъ да я разбере?...

Въ една грамадна, мрачна стая старият индустриалецъ Милевъ слуша съ тревога и възмущение смѣлото признание на своя синъ.

Обичамъ една девойка! .. Тя единствена може да бжде моя жена.

— Коя е тя?

— Казва се Мария, дъщерята на Иванъ Косата отъ *близката хижа*.

Ка-акъ?

Виждашъ ли, тате... За тебъ, пъкъ и може би за всички други, разликата между менъ и нея е грамадна. За вашитѣ човѣшки разбирания тоя бракъ е неподходящъ и сраменъ за менъ. Но ако питаме най-справедливия между всички—Бога, какво мисли за насъ, той ще отвърне: „Азъ ти дадохъ най-прекрасното и най-чисто момиче... Какво можешъ да мислишъ още? .. А сигуренъ съмъ, че той познава най-добре хората.

Уморенитѣ, загасващи очи на бащата свѣткатъ гнѣвно.

Но... Помисли ли, какъ ще я въведешъ между своитѣ познати? .. Какъ биха я приели тѣ? Ти ще се срамишъ на всѣка крачка съ нея... Пъкъ и никой никога нѣма да забрави, че си я взелъ отъ най-мръсната рибарска дупка...

Има и още нѣщо, тате... Тя знае много добре всичко това.

Тогава?

— Никога нѣма да се съгласи да стане жена на богатия фабрикантъ Милевъ. Тя знае своята цена и нѣма да допусне за нищо, дори и за любовьта, да влѣзе между хора, които ще я презиратъ.

Тогава?

Тогава азъ ще отида при нея.

Кжде?... Въ рибарската колиба?

— Не. Въ морето... Ще постжпя въ нѣкой търговски корабъ. Ти ще ми издействувашъ нѣкакво мѣсто предъ твоитѣ приятели отъ параходното дружество. „Предъ морето всички сж равни", каза тя. Това е вѣрно, защото чрезъ него само можемъ да разберемъ истинскитѣ ценности въ живота... Е, добре. Ако за сина на голѣмия индустриалецъ Мария е проста и бедна рибарка, за моряка Милевъ тя ще бжде една достойна и свидна другарка, която ще може да го направи щастливъ.

Бащата не казва нищо повече. Само изглеждаше още по-уморенъ и грохналъ.

Това е отъ пролѣтьта, — казва най-после той. — Иди и намѣри своето щастие.

. . . . . .

Въ свежия утриненъ въздухъ се разнася писъкътъ на фабричнитѣ сирени, който заглушава радостния брътвежъ на птицитѣ. Градътъ се събужда съ тежъкъ грохотъ. Действителностьта пропъжда блѣна. Мария трепва силно и става. Очитѣ ѝ сж спокойни и чисти. Нѣжность стопля малкото неспокойно сърдце. Нѣжность и признателность къмъ голѣмия вѣренъ другарь, който ѝ нашепна чудната приказка на нейната първа пролѣть. Колко хубавъ бѣ блѣнътъ ѝ... Какво отъ това, че младиятъ господарь не я познава дори. Че никога не спира върху нея своя студенъ, високомѣренъ погледъ. Тя никога нѣма да го доближи. Но пролѣтьта е толкова хубава! .. Сега тя ще идва при морето и ще слуша шепота на вълнитѣ, които ще ѝ разказватъ прекрасната история на една блѣнувана любовь.

Страница за малкитѣ

Веса Паспалеева

БѢЛОМОРЕЦЪ

Люлѣй ме, вѣтре Бѣломорецъ,
за равна Тракия ми пѣй —
открытъ е свѣтлиятъ прозорецъ
къмъ легендарния Егей!

Съсъ радостьта на две морета
ще крачимъ бързо къмъ подемъ,
следъ черна орись и несрета
народътъ ни е възроденъ!

Огъвайте се мачти здрави,
плющете корабни платна,
моряци смѣли и корави
днесъ бранятъ родната земя!

Гали ме, вѣтре Бѣломорецъ,
за плодна Тракия ми пѣй —
надъ бѣломорскитѣ простори
пакъ нашиятъ трицвѣтъ се вѣй!

ЗЛАТОПЕРКА

(*приказка*)

Въвъ рибарската колиба,
тука, на самия брѣгъ,
съ внученцето си живѣе
старият прочутъ морякъ.
Свѣти въ бѣлото огнище,
буйно огъньтъ пламти —
старецътъ за разговорка
нѣжна приказка шепти:
— За безстрашнитѣ пирати
ще продължимъ утре пакъ.
Приказка за рибка златна
ти ще чуешъ, мой юнакъ!
Въ смолнитѣ води се крие
чуденъ бисеренъ дворецъ;
предъ вратитѣ му на стража,
пази бѣлобрадъ мждрецъ.
Тамъ живѣе златоперка —
малка рибка, сине мой, —
омагьосаната щерка
на единъ морякъ герой!

Нейното сърдце добричко
като бисерче трепти,
плаче тя сама-самичка
предъ заключени врати . . .
Ний ще дебнемъ въ тишината,
щомъ за отливъ бий часътъ,
ще се спуснемъ подъ водата
хе, по онзи свѣтълъ пѫть.
Щомъ подъ зиналата бездна
прокънти човѣшки гласъ,
Златоперката ще стане
на момиче въ този часъ!
Ще я грабнемъ за ржчица,
горе ще я отведемъ,
тя на беднитѣ дечица
свойто злато ще даде.
Ще живѣемъ тука трима
на самия морски брѣгъ.
Спи сега, мой малъкъ сине, —
надъ морето пада мракъ!

Веса Паспалеева

Владко на училище

Въ малката рибарска колиба е тихо. Изподъ мекото, пъстро китениче се подава една рошава руса главица.

— Бабо, спишъ ли? Да не съмъ закъснѣлъ за училище? Да не сж ме изпреварили вече Здравко и Борката?

— Не сж, чедо, не сж! — притегли го старата до себе си.—Има още много време, докато се развиделѣе.

— Хемъ да ме събудишъ преди Борката, чувашъ ли?

— Ща, ща, ангелчето ми, хайде поспи още мъничко. Зведичкитѣ трепкатъ като Божи очички надъ морето, надъ нашата колиба луната доплита златната си мрежа. Спи, спи, миличкото ми!

Владко негърпеливо рита съ боситѣ си крачка, обръща се ту на гръбъ, ту лѣга по очитѣ си. Все му се струва, че звънчето бие, чурулика като малко птиченце надъ новото гнѣздо. Дечицата радостни отиватъ, наредили се по златния пѣсъкъ край морето като ластовичкитѣ, които отиватъ на югъ . . .

Владко сѣда на постелята и трие сънливо очичкитѣ си.

— Бабо, учителката като тебе ли е добра? Така ли се грижи за дечицата?

— Учителката ли? Много, много е добричка, чедо. Само иска отъ децата да я слушатъ, много да я слушатъ и да я обичатъ! А пъкъ колко сладко пѣе, какви чудни приказки знае! Ехъ, защо не съмъ и азъ сега мъничка като тебе! Нѣкога момичетата не ги пращаха на училище. Въ робски дни мина детинството ми, сине, неука за презъ цѣлъ животъ останахъ!

Бабичката гали малката главица на момченцето, която усмихнато се е наклонила надъ твърдата везена възглавница.

Но токущо задрѣма, Владко отново трепва съ очички и се услушва: нѣкакво тъничко гласче

писука край ушитѣ му—сжщо като новородено котенце; после тъничкото гласче става игриво, затреперва и съвсемъ заприличва на школското звънче.

— Бабо, вече не ми се спи.—Владко цапка съ боси крачка около огнището. — Готова ли е питката? Отчупи ми мъничко!

До огнището баба му преде кълчища и посбутва жаравата върху връшника.

— Най-напредъ си омий очичкитѣ, бабинко! После ще ти надробя попарка съ млѣчице, ще ти дамъ да си облѣчешъ новитѣ дрешки и хайде — ще припнешъ къмъ училището.

Владко бърже се оми, завърза си новитѣ царвулки и взе да си мѣри бѣлото калпаче.

— На ти и торбичката, сине! Бабичката отвори раклата и извади новитѣ дрешки на Владко. Толкова радостна бѣше тая сутринь. Внученцето ѝ тръгваше на училище. Следъ нѣкой день и въ букварчето ще започне да чете. И писма ще сѐ научи да пише. Ще пратятъ писмо на Владковия татко. Пролѣтосъ още отплува съ голѣмия параходъ. Какво ли прави сега? Знае ли, че тая зарань Владко ще тръгне на училище? Ехъ, само по-скоро дано се върне, да се радва и той!

Старата разчупи питката, сложи предъ внучето си паничка съ млѣко и галено го покани:

— Хайде бабиното юначе да закусишъ! Хемъ повечко да си хапнешъ, въ училище скоро се огладнява!

Владко сръбна набърже отъ млѣкото, хапна нѣколко залъка и заскача радостно:

— Отивамъ, бабо!

— Почакай, милото ми, така не се отива.

Бабичката грабна стомничката, поля водица предъ краката му, цѣлуна го, пусна въ джобчето на горната му дрешка нѣколко левчета и съ треперящъ гласъ извика подире му: — На добра сполука, Владко! По вода да ти върви ученето!

Докато да издума, Владко вече тичаше ухиленъ покрай брѣга и мѣрѣше съ погледъ пжтя до училището. Запхтенъ стигна въ училищния дворъ. Децата, наредени въ редици, вече влизаха въ стаитѣ. Нарди се и той. Когато седнаха на чиноветѣ, Владко изгледа подъ око другарчетата си, хвърли погледъ върху извехтѣлата гжба до черната дъска и се загледа предъ себе си. Не му се харесваше тѣсния чинъ, нито пъкъ другарчето, което седѣше до него и дращѣше съ ноктъ по колѣното си. Поиска му се да хукне презъ вратата, да се намѣри предъ тѣхната колиба, да дръпне лодката и да тръгне за риба. Макаръ че никога самичъкъ не бѣше ходилъ за риба, така му се искаше да побѣгне съ мрежата и да не се върне вече въ тази стая, кждето така нагжсто бѣха наредени чиноветѣ, !дори нѣмаше мѣсто кжде да се преборятъ съ онова малко намусено момченце, дето го препъна !съ кракъ, когато влизаха въ стаята!

Но въ този мигъ учителката застана предъ редицитѣ, погали ги съ погледъ, усмихна имъ се дружелюбно и започна да имъ разказва приказка. Сладко и хубаво имъ разказваше тя.

Изведнажъ мжката, която се бѣше набрала въ Владковото сърдчице, се стопи. Той вдигна очичкитѣ си, които досега бѣше приковалъ на чина, усмихна се на другарчето си и съ внимание заслуша.

Къмъ родни брѣгове

Д Димитровъ.

Предъ тихото море

Морето спи... Притихнали, спокойни
Водитѣ милватъ кротичко брѣга,
Отъ синьото небе лжчитѣ знойни
Разсипватъ златни искри многобройни
По морската накждрена снага...

Предъ взора ми въвъ огнена пжтека
Сияе слънчевата свѣтлина,
В,страни на тази искряща просѣка
Водата бистра е гальовно мена
И чудна въ своята зеленина!

Предъ заливъ подъ брѣга високъ, скалистъ,
Азъ виждамъ въ огледалото предъ менъ,
Какъ всѣки камъкъ бѣлъ, лжчистъ,
Какъ всѣки храстъ, какъ всѣки листъ,
Е ясно въвъ водата отразенъ!

А тамъ, върху скалистата мозайка,
Присвила плътно черни си крила,
Седи самотницата морска — чайка,
Съсъ погледъ впитъ въвъ морската утайка,
Готовъ въ мигъ да литне кат' стрела!

Изъ живота и дейностьта на организацията

По случай рождения день на Негово Величество Царя между него и Главното управително тѣло бѣха размѣнени слѣднитѣ телеграми:

Александъръ Маноловъ
Председатель на Бълг. нар. мор. сговоръ
Варна.

Вамъ и на членоветѣ на сговора благодаря искрено за изпратенитѣ ми любезни поздрави и благопожелания по случай рождения ми день.

Царьтъ.

Негово Величество Царя
София.

По случай рождения день на Ваше Величество отъ името на Българския народенъ морски сговоръ и отъ мое име поднасямъ най-сърдечни поздрави и пожелания за щастливо дълголѣтно царуване въ обединеното възродено отечество осжществили идеалитѣ на българското племе чрезъ жертвата на младежкия животъ. Нека Всевишниятъ Ви дарува спокойни дълги години за да се радвате на успѣха заедно съ цѣлия народъ. № 9.29/I.

Председатель: Александъръ Маноловъ.

— **Главниятъ** секретарь на организацията посети Русе и София. Въ Русе се е срещналъ съ директора на Българското рѣчно плаване и е разгледалъ всички интересуващи организацията ни въпроси, а въ София посетилъ командира на Морскитѣ на Н. В. Войски, директора на Воднитѣ съобщения и председателя на софийскиятъ ни клонъ въ връзка съ предстоящата дейность на организацията.

— **Основанъ** е новъ клонъ на организацията въ гр. Тутраканъ.

Главното управително тѣло въ заседанието си на 25 февруарий т. г. одобри първото управително тѣло на новия клонъ, както следва: председатель: Генчо Георгиевъ Генчевъ; подпредседатель: Стефанъ Ивановъ Голевъ; домакинъ: Петъръ Стефановъ Петровъ; секретарь: Нейко Денчевъ Вълчевъ; касиеръ: Надежда Рашева Генчева; провѣрителенъ съветъ: председатель: Станко Николовъ Николовъ; членове: Иванъ Станевъ Гайдаровъ, Катя Иванова Апостолова.

Съдържание:

1. **Морската мощь** — В. Игнатовъ, 2. **Воля къмъ победата** — лейт. В. Паспалеевъ, 3. **Приносъ за всестранното уползотворяване на риболова въ обединена България** — д-ръ П. Д. Скорчевъ, 4. **Военниятъ и търговскиятъ флотъ на Япония и тѣхното значение** — мич. I р. В. Гуневъ, 5. **п/х „Нормандия"** — мич. I р. В. Гуневъ, 6. **Къмъ далечни простори** — П. А. Шишковъ, 7. **Пролѣть** — Надя х. Иовкова, 8. **Бѣломорецъ** (стих.) — Веса Паспалеева, 9. **Златоперка** (стих.) — Веса Паспалеева, 10. **Владко на училище** — Веса Паспалеева, 11. **Предъ тихото море** (стих.) — Д. Димитровъ, 12. **Изъ живота и дейностьта на организацията.**

Редакционенъ комитетъ: лейтенантъ В. Паспалеевъ, д-ръ П. Д. Скорчевъ, мичм. I р. Тр. Ивановъ.

Българска Земедѣл. и Кооперативна Банка

НАРОДНО УЧРЕЖДЕНИЕ

за

обслужване съ кредитъ българското стопанство и кооперации

Основана въ 1864 г. Капиталътъ е неограниченъ

ОБСЛУЖВА СЪ КРЕДИТЪ:

Земедѣлскитѣ стопанства, земедѣлскитѣ кредитни и кооперативни потрѣбителни сдружения, тѣхнитѣ съюзи и воднитѣ синдикати; занаятчиитѣ и занаятчийскитѣ кооперации; популярнитѣ банки и тѣхнитѣ съюзи.

ДОСТАВЯ: Земедѣлски орждия и машини, подобрени семена за посѣвъ на зърнени храни и фуражъ, меденъ сулфатъ (синъ камъкъ) за пръскане и предпазване лозята и овощнитѣ градини отъ болести и за защита на паразити, купува бакъръ, дървенъ материалъ и пр.

ПОСРѢДНИЧИ: За продажба и износъ за чужбина на земедѣлски произведения, събиране отъ кооперативнитѣ сдружения: тютюнъ, пашкули, розово, масло, прѣсни, сухи и консервирани плодове, зърнени храни и фуражъ, машини, сахтиянъ, килими и др.

ИЗВЪРШВА: Всички банкови операции, приема спестовни влогове, срочни и безсрочни при най-износни условия.

Седалище и управление въ София

142 клона и 52 агенции въ всички производителни, земедѣлски градове и села, 250 популярни банки въ цѣлата страна, които извършватъ влогове — акредитивна служба.

ИСКОВИЧЪ & ЛЕВИ А. Д.

Придворни доставчици

РУСЕ – СОФИЯ

фабрика за химически произведения и тенекиени издѣлия.

Телефони: Русе: 22-33 и 22-34 — София: 3-27-67.

Първа Българска Петролна Индустрия А. Д.—Русе петролна рафинерия

Производство на **бензинъ, петролъ, газьолъ, пжкура**

Вносъ на всички видове петролни деривати.

Генерално представителство на свѣтовно известнитѣ американски масла „Сънъ Ойлсъ“.

Телеграми: Рафинерията. Телефонъ 2851.

МАШИННА ФАБРИКА

Е. МЮЛХАУПТЪ & СИЕ

А. Д. Основана въ 1907 год. РУСЕ

ПЪЛНИ МЕЛНИЧНИ ИНСТАЛАЦИИ

Шелмашини
Тарараспиратори
Универсалки
Постаменти за камъни
Двойни валцове
Планзихтери
Грисмашини
Филтри
Вентилатори
Деташьори
Елеватори и др.

ВОДНИ ТУРБИНИ

„Францисъ“
„Пелтонъ“
„Спирални“

ЗЕМЕДѢЛСКИ МАШИНИ

Вършачки
Редосѣялки
Леночукачки

Чугунени тржби за водопроводи

Всички фасонни парчета
Фитинги
Спирателни кранове
Пожарни хидранти

Всички видове машини и части

Обработени
Полуобработени
Моторни глави и др.

„ЮТА“

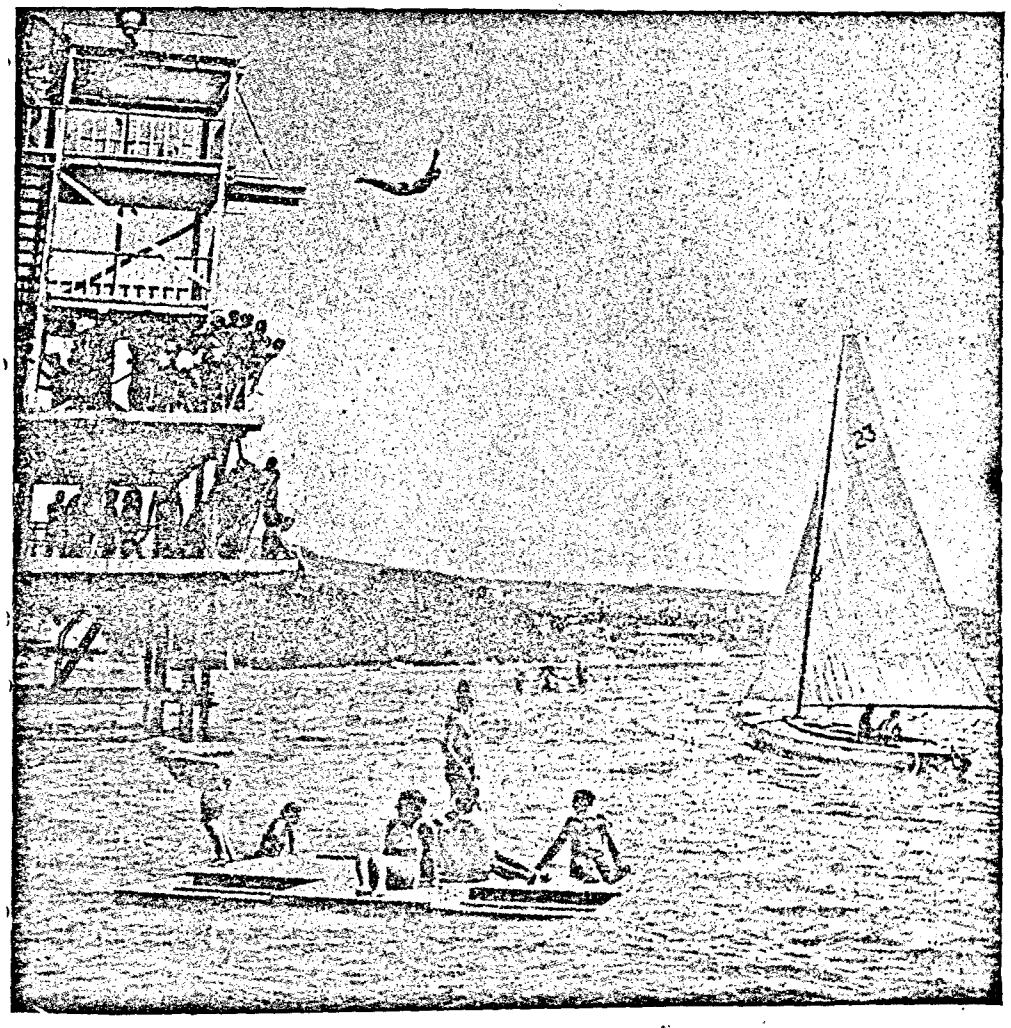
Акционерно дружество — Русе

Телегр. адресъ: „Юта“ Телефонъ 25-55.

Печатница „Войниковъ“ — Варна — Тел. 26-82

ПОСЕТЕТЕ ВАРНА ПОСЕТЕТЕ ВАРНА

ЦАРИЦАТА на ЧЕРНО МОРЕ

ЕДИНСТВЕНИЯ ПО СВОЕТО МѢСТОНАХОЖДЕНИЕ И КЛИМАТЪ МОРСКИ КУРОРТЪ ВЪ ЮГО-ИЗТОЧНА Европа.

Великолепенъ плажъ. Най-модерно уредени морски студени и топли бани.

Всѣкакъвъ видъ морски спортъ. Ручъ-банъ (водна пързалка). Максимална лѣковитость.

Категоризирани и нормирани хотели, пансиони, вили, квартири и ресторанти.

50% намаление за пѫтуване по Б. Д. Ж. презъ сезона.

Чудни околности за екскурзии и излети, красива природа.

Всѣкидневни концерти обѣдъ и вечерь въ морското казино. ДАНСИНГЪ-БАРЪ.

Устройване морски тържества и забави.

Изборъ на „Царица на плажа". Музикални турнеотва.

КУРОРТЪ „СВ. КОНСТАНТИНЪ"

Прелестно кѫтче край морския брѣгъ за истинска почивка и отмора.

Плажъ — морски топли и студени бани. Първокласенъ ресторантъ. Джазъ. Дансингъ.

Хотела ремонтиранъ. Стаитѣ снабдени съ течаща изобилна вода. Ангажиране стаитѣ предварително.

Редовна автобусна връзка съ града.

Българско Търговско Параходно Дружество

— Варна. —

БЪЛГАРИ,

Подкрепяйте родното корабоплаване! Въ мирно време търговскиятъ флотъ носи благополучие на страната, въ военно време силниятъ флотъ е гаранция за по-сигурното опазване границитѣ на отечеството ни.

Утре, когато моретата ще бждатъ свободни и българскитѣ кораби забродятъ къмъ близки и далечни пристанища, всѣки тонъ българска стока трѣбва да бжде товарена на български параходъ.

За което и да е пристанище, ако има да товарите, най-напредъ потърсете български параходъ.

БЪЛГАРСКОТО ТЪРГОВСКО ПАРАХОДНО Д-ВО ПОДДЪРЖА:

1. Пжтническа — стокова линия по българското крайбрѣжие.
2. Пжтническа — стокова линия до пристанишата на Палестина и Египетъ
3. Пжтническа—стокова линия до Анверсъ и всѣко западно-европейско пристанище на Континента и Англия—при достатъчно товаръ.
4. Лѣтни туристически пжтувания до Цариградъ и обратно.
5. По споразумение, може да се отправи параходъ до всѣко пристанище на Черно и Срѣдиземно морета.

Пжтувайте и повѣрявайте стокитѣ си на параходитѣ на Българското Търговско Параходно Дружество, дало достатъчно доказателства на добъръ пазитель на интереситѣ Ви.

Печатница „Войниковъ" — Варна